

Specialioji ataskaita

Reikalavimų neatitinkančių ES išlaidų susigrąžinimui skirtos Komisijos sistemos

Galimybė susigrąžinti daugiau ir greičiau

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–VII
Įvadas	01–18
Reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimas iš ES lėšų gavėjų	01–06
Reikalavimų neatitinkančių išlaidų ir susigrąžintinų sumų registravimo sistemos	07–09
Funkcijos ir atsakomybė	10–14
Komisija, nacionalinės institucijos ir įgyvendinantieji partneriai	10–12
Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF)	13
Europos prokuratūra	14
Paskelbta informacija apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir susigrąžinimus	15–18
Audito apimtis ir metodas	19–24
Pastabos	25–72
Komisija reikalavimų neatitinkančias išlaidas pagal tiesioginio ir netiesioginio valdymo principus registruoja tiksliai ir greitai, tačiau labai vėluojama vykdyti susigrąžinimo procesą	25–49
Komisija reikalavimų neatitinkančias išlaidas registruoja tiksliai ir greitai	25–28
Komisija netikrina galbūt sisteminių reikalavimų neatitinkančių išlaidų išorės veiksmų srityje taip, kaip tai ji daro vidaus politikos srityje	29–31
Labai vėluojama susigrąžinti reikalavimų neatitinkančias išlaidas pagal tiesioginio ir netiesioginio valdymo principą	32–46
Atsisakymams įtakos turi išieškojimo proceso vilkinimas ir skolininkų mokumas	47–49

Komisija stebi valstybių narių reikalavimų neatitinkančių išlaidų, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, registravimo ir susigrąžinimo sistemas, kai tokios išlaidos daro poveikį ES biudžetui	50–63
Komisija stebi valstybių narių žemės ūkio srities lėšų susigrąžinimo sistemas, nes susigrąžintos lėšos daro poveikį ES biudžetui	51–57
Sanglaudos srityje Komisija nestebi valstybių narių susigrąžinimo sistemų, nes reikalavimų neatitinkančios išlaidos anuluojamos ir nedaro poveikio ES biudžetui	58–63
Komisijos skelbiami duomenys apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ne visada yra išsamūs ir nuoseklūs	64–72
Paskelbti duomenys apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir taisomąsias priemones ne visada yra išsamūs	65–68
Duomenys apie susigrąžinimus ne visada yra nuoseklūs	69–72
Išvados ir rekomendacijos	73–79

Priedai

- I priedas. Reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymo, registravimo bei pranešimo apie jas sistemos ir atrinktų ES programų taisomosios priemonės**
- II priedas. Europos Komisijos reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymo ir taisomųjų priemonių taikymo sistemos pagal tiesioginį ir netiesioginį valdymą**
- III priedas. Valstybių narių reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymo ir taisomųjų priemonių taikymo sistemos pagal pasidalijamąjį valdymą**
- IV priedas. Atrinktų Komisijos generalinių direktoratų reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimo lygiai**
- V priedas. Europos žemės ūkio garantijų fondo susigrąžinimai iš paramos gavėjų nuo 2007 m. nustatytais atvejais**

Santrumpos

Terminų žodynelis

Komisijos atsakymai

Chronologija

Audito grupė

Santrauka

I Reikalavimų neatitinkančių ES išlaidų susigrąžinimas iš ES lėšų gavėjų yra vienas iš pagrindinių ES vidaus kontrolės sistemų elementų, nes tai turėtų apsaugoti ES finansinius interesus ir atgrasyti paramos gavėjus nuo neteisėtos veiklos ateityje. Komisija pranešė, kad 2014–2022 m. nustatyta apie 14 milijardų eurų reikalavimų neatitinkančių išlaidų.

II Šio audito tikslas buvo įvertinti, ar ES lėšų gavėjų patirtų reikalavimų neatitinkančių išlaidų valdymui ir stebėsenai skirtos Komisijos sistemos yra veiksmingos. Komisijos atsakomybė šioje srityje skiriasi priklausomai nuo valdymo būdo ir ES biudžeto politikos srities. Pagal pasidalijamojo valdymo principą, Komisija atsakomybę už reikalavimų neatitinkančių ES išlaidų registravimą ir susigrąžinimą perduoda valstybėms narėms, tačiau jai tenka galutinė atsakomybė. Šiuo auditu siekiame padėti didinti ES finansinių interesų apsaugą ir plėtoti veiksmingas reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimo iš ES lėšų gavėjų sistemas.

III Darome išvadą, kad ES lėšų gavėjų patirtų reikalavimų neatitinkančių išlaidų valdymui ir stebėsenai skirtos Komisijos sistemos yra iš dalies veiksmingos.

IV Pagal tiesioginio ir netiesioginio valdymo principą, Komisija užtikrina tikslų ir greitą reikalavimų neatitinkančių išlaidų registravimą, tačiau jų susigrąžinimas trunka per ilgai. Komisija nestebi galbūt sisteminių reikalavimų neatitinkančių išlaidų išorės veiksmų srityje taip, kaip tai ji daro vidaus politikos srityje. Nurašytos skolos paprastai susijusios su finansiškai silpnais skolininkais arba skolininkais, įsikūrusiais šalyse, kuriose Komisija negalėjo išieškoti skolų per vietos teismus.

V Pagal pasidalijamojo valdymo principą, pagrindinė atsakomybė už reikalavimų neatitinkančių išlaidų registravimą ir susigrąžinimą tenka valstybėms narėms, o Komisija stebi jų sistemas žemės ūkio srityje. Nustatėme, kad su Europos žemės ūkio garantijų fondu (EŽŪGF) susijusių susigrąžinimų lygiai paramos gavėjų lygmeniu paprastai yra žemesni nei tiesioginio ir netiesioginio valdymo atveju ir padėtis nuo 2006 m. nepagerėjo, o susigrąžinimo ir nurašymo lygiai valstybėse narėse labai skiriasi. Be to, 2006 m. Komisijos nustatyta paskata valstybėms narėms greičiau susigrąžinti skolas nebuvo išlaikyta 2023–2027 m. BŽŪP. Tokiomis aplinkybėmis vien Komisijos vykdomos stebėsenos gali nepakakti, kad būtų užtikrintas veiksmingas valstybių narių susigrąžinimo sistemų veikimas. Sanglaudos srityje ES biudžetą apsaugo valstybės narės, anuluodamos reikalavimų neatitinkančias sumas iš patvirtintų išlaidų. Komisija nestebi, koku mastu valstybės narės susigrąžina anuliuotas reikalavimų neatitinkančias išlaidas iš paramos gavėjų. Reikalavimų neatitinkančių sumų susigrąžinimas yra pagrindinė priemonė siekiant atgrasyti paramos gavėjus nuo tolesnių pažeidimų ir sumažinti riziką ES reputacijai.

VI Be to, Komisijos teikiamos informacijos apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir tolesnes taisomąsias priemones naudingumas yra ribotas, nes ji ne visada yra išsami ir nuosekliai pateikiama.

VII Komisijai rekomenduojame:

- patikrinti sisteminių pažeidimų finansinį poveikį išorės veikslių srityje;
- pagerinti audito darbo išorės veikslių srityje planavimą, kad būtų sutrumpintas laikotarpis, kurio reikia reikalavimų neatitinkančioms išlaidoms nustatyti;
- įvertinti, ar valstybėms narėms reikia papildomų paskatų, kad būtų pagerintas reikalavimų neatitinkančių žemės ūkio išlaidų susigrąžinimo lygis;
- teikti išsamią informaciją apie nustatytas reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir taikytas taisomąsias priemones.

Įvadas

Reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimas iš ES lėšų gavėjų

01 Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 325 straipsnio 1 dalį, ES ir valstybės narės dalijasi atsakomybe už Sąjungos finansinių interesų apsaugą nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų. Pažeidimas apibrėžiamas kaip bet koks sutarties arba ES reglamento nuostatų pažeidimas dėl veiksmo ar neveikimo, dėl kurio ES biudžetui padaroma ar gali būti padaryta žala¹. Kai pažeidimas daro poveikį ES biudžete užregistruotoms išlaidoms, jis vadinamas reikalavimų neatitinkančiomis išlaidomis.

02 Komisija ir valstybės narės turi įdiegti vidaus kontrolės priemones, kad ES biudžetas būtų apsaugotas nuo reikalavimų neatitinkančių išlaidų². Jas taikant atliekamos *ex ante* patikros prieš leidžiant vykdyti finansines operacijas ir išmokant lėšas, kad būtų užkirstas kelias reikalavimų neatitinkančių išlaidų patvirtinimui, ir *ex post* patikros po to, kai operacijos buvo patvirtintos ir lėšos sumokėtos, kad būtų nustatytos reikalavimų neatitinkančios išlaidos ir ištaisyti su jomis susijęs trūkumai, jei prevencija nesėkminga³. **1 diagramoje** pateiktas Komisijos daugiametis kontrolės ciklas, skirtas užkirsti kelią reikalavimų neatitinkančioms išlaidoms, joms nustatyti ir ištaisyti su jomis susijusiems trūkumams.

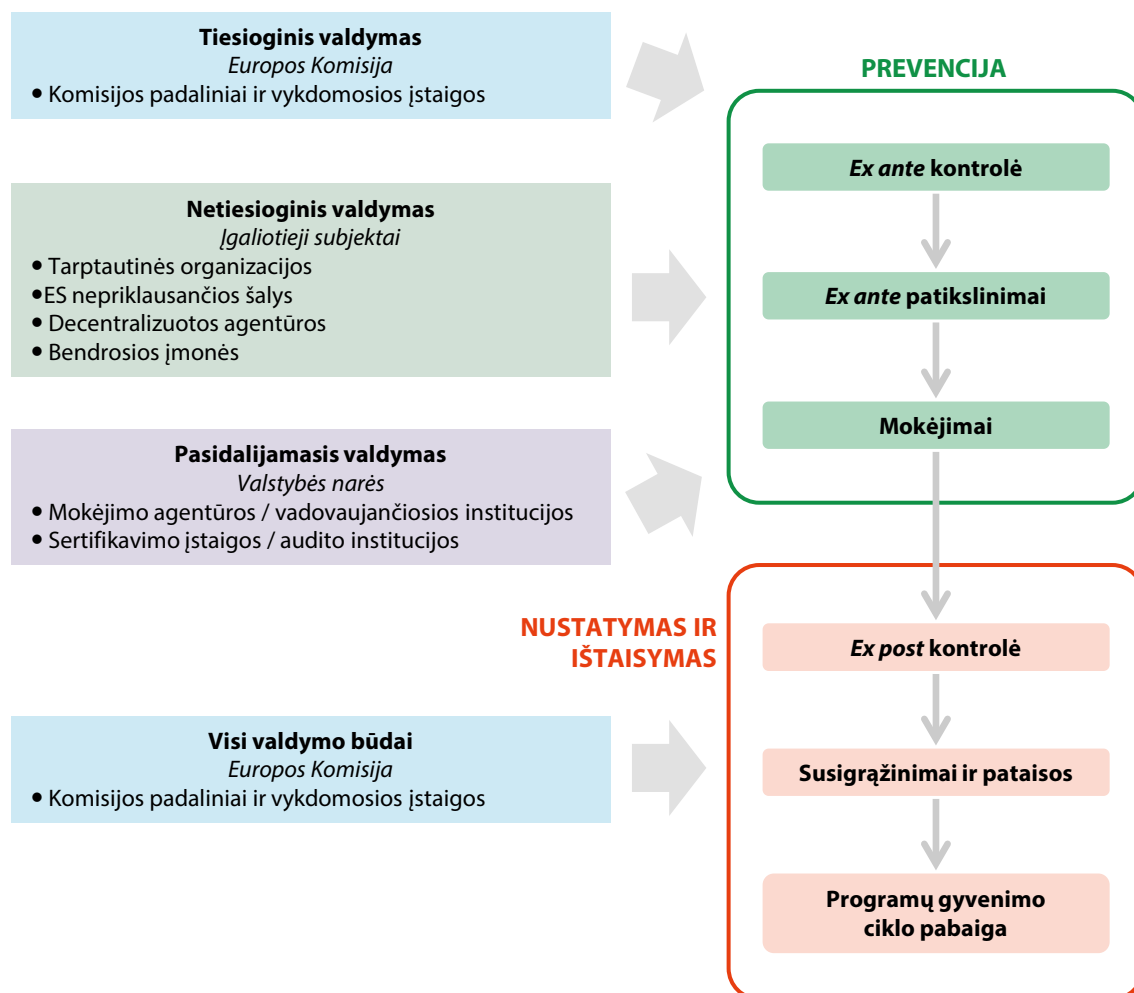
---

¹ 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos, 1 straipsnio 2 dalis.

² Finansinio reglamento 36 ir 63 straipsniai.

³ Ten pat, 63 ir 202 straipsniai.

1 diagrama. Komisijos daugiametis kontrolės ciklas, skirtas užkirsti kelią reikalavimų neatitinkančioms išlaidoms, joms nustatyti ir ištaisyti su jomis susijusiems trūkumams

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2022 m. Komisijos metine ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita, II tomas, 2 priedas, p. 51.

03 Kai atliekant *ex post* patikras nustatomos reikalavimų neatitinkančios išlaidos, yra dvi pagrindinės ES finansinių interesų apsaugos priemonės:

- o tiesioginis susigrąžinimas iš pažeidimą padariusio paramos gavėjo⁴ arba
- o finansinė pataisa, taikoma valstybei narei, kuri finansavo reikalavimų neatitinkančias išlaidas, siekiant, kad jos būtų užskaitytos⁵.

⁴ Ten pat, 63 straipsnio 2 dalis ir 202 straipsnio 2 dalis.

⁵ Ten pat, 101 straipsnio 8 dalis.

04 Šiame audite „susigrąžinimas“ – priemonė, kuria siekiama apsaugoti ES finansinius interesus, reikalaujant grąžinti kai kurias ar visas sumas, išmokėtas ES remiamo projekto ar programos įgyvendinančiajai organizacijai arba paramos gavėjui, kurie nesilaikė ES finansavimo reikalavimų. Įgyvendinančiosios organizacijos yra ES lėšų gavėjos, kurios tiekia prekes ir (arba) teikia paslaugas galutiniams paramos gavėjams ir yra už juos atsakingos, jei jie nesilaiko savo sutarčių ar susitarimų sąlygų.

05 Organizacijos, atsakingos už ES finansuojamos programos ar projekto valdymą (Komisija tiesioginio valdymo atveju, organizacijos partnerės ar kitos institucijos ES viduje bei už jos ribų netiesioginio valdymo atveju ir nacionalinės institucijos pasidalijamojo valdymo atveju), gali susigrąžinti lėšas iš paramos gavėjų dviem būdais, kaip parodyta **2 diagramoje**.

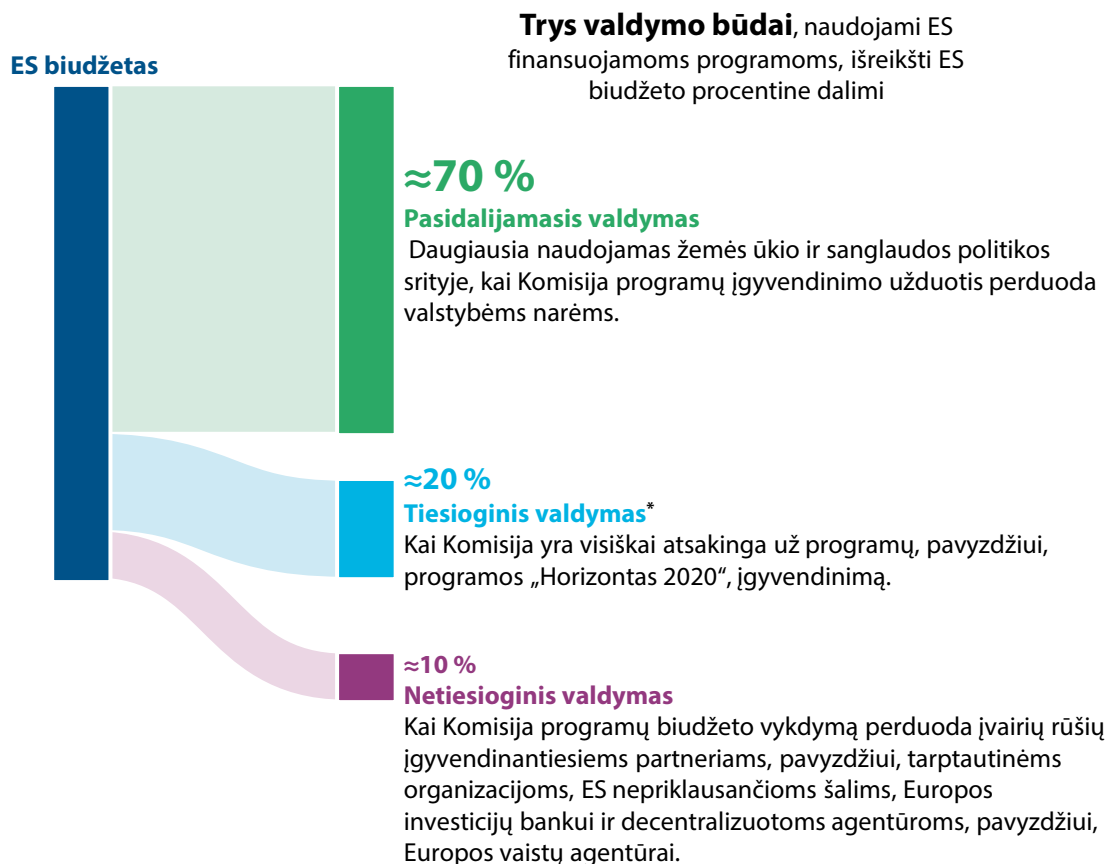
2 diagrama. Paskolintų sumų susigrąžinimas

Šaltinis: Audito Rūmai.

06 Reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimo iš paramos gavėjų procedūros priklauso nuo ES biudžeto valdymo būdo ir politikos srities. Išsamesnis kontrolės ir susigrąžinimo procedūrų pagal kiekvieną pagrindinę politikos sritį paaiškinimas pateiktas **I–III prieduose**. Trys pagrindiniai naudojami ES finansuojamų programų valdymo būdai pateikti **3 diagramoje**.

3 diagrama. Valdymo būdai

* Tiesioginis valdymas neapima Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės finansavimo.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Finansinio reglamento 62 straipsniu ir https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/funding-management-mode_lt.

Reikalavimų neatitinkančių išlaidų ir susigrąžintinų sumų registravimo sistemos

07 Komisija reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kurias ji nustato arba apie kurias jai pranešama tiesioginio ir netiesioginio valdymo atvejais, registruoja vietos audito valdymo duomenų bazėse. Tai yra išorės veiksmų audito modulis ir AUDEX, skirta mokslinių tyrimų generaliniams direktoratams (GD) vidaus politikos srityje.

08 Nustačiusi reikalavimų neatitinkančių išlaidų poveikį, Komisija savo ABAC apskaitos sistemoje naudoja funkciją „Susigrąžinimo aplinkybės“, kad registruotų visas susigrąžintinas sumas. „Susigrąžinimo aplinkybės“ daugiausia taikomos tiesioginio ir netiesioginio valdymo politikos sritims, nes pagal pasidalijamojo valdymo principą, už lėšų susigrąžinimą iš paramos gavėjų, jų registravimą savo nacionalinėse skolininkų apskaitos knygose ir, prireikus, reguliarių duomenų teikimą Komisijai yra atsakingos valstybės narės.

09 Pagal ES teisės aktus reikalaujama, kad valstybės narės ir ES šalys kandidatės naudotųsi Komisijos vardu Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) valdoma Pažeidimų valdymo sistema, kurioje registruotų reikalavimų neatitinkančių išlaidų (įskaitant įtariamą ir nustatytą sukčiavimą) atvejus. Jos nustatė atvejus, susijusius su didesne nei 10 000 eurų ES lėšų suma⁶. Tai skirta rizikos analizei, o ne tolesniems su susigrąžinimais susijusiems veiksams.

Funkcijos ir atsakomybė

Komisija, nacionalinės institucijos ir įgyvendinantieji partneriai

10 Pagal tiesioginio valdymo principą, Komisijos generaliniai direktoratai, valdantys ES finansuojamas programas arba dotacijas, yra atsakingi už patikrų atlikimą ir nustatytų reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimą. BUDG GD teikia gaires ir paramą susigrąžinimo proceso metu.

11 Pagal netiesioginio valdymo principą, įgyvendinantieji partneriai turėtų užtikrinti tokį patį ES lėšų apsaugos lygį kaip ir Komisija pagal tiesioginio valdymo būdą. Jie yra atsakingi už patikrų atlikimą ir reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimą iš paramos gavėjų. Jei Komisijai pateiktų finansinių ataskaitų patikrų metu nustatomos reikalavimų neatitinkančios išlaidos, Komisija prašo, kad įgyvendinantieji partneriai kompensuotų ES lėšas. Prireikus, įgyvendinantieji partneriai savo ruožtu reikalauja, kad lėšas jiems grąžintų galutiniai paramos gavėjai.

---

⁶ Teisės aktai, kuriais nustatomas ataskaitų dėl reikalavimų neatitinkančių išlaidų teikimas ir IMS naudojimas, išvardyti [OLAF interneto svetainėje](#).

12 Pagal pasidalijamojo valdymo principą, už reikalavimų neatitinkančių išlaidų registravimą ir susigrąžinimą yra atsakingos valstybės narės, o galutinė atsakomybė už valstybių narių įdiegtos lėšų valdymo sistemos užtikrinimą tenka Komisijai. Valstybių narių institucijoms tenka pagrindinė atsakomybė už patikrų atlikimą ir reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimą tiesiogiai iš paramos gavėjų. Kiekvienais metais jos Komisijai praneša apie ES lėšų panaudojimo patikrų rezultatus. Komisija atlieka auditus, kad įvertintų valstybių narių sistemų veiksmingumą, ir gali taikyti finansines pataisas, jei nustato trūkumų, kurie gali turėti įtakos ES biudžetui.

Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF)

13 OLAF tiria įtariamus dėl sukčiavimo ir ne dėl sukčiavimo atsiradusių reikalavimų neatitinkančių išlaidų atvejus ir savo tyrimų ataskaitas siunčia atitinkamoms ES arba valstybių narių institucijoms. Ji taip pat gali rekomenduoti, kokių drausminių, administracinių, finansinių ar teisinių veiksmy šios institucijos turėtų imtis. Savo finansinėse rekomendacijose OLAF ragina atitinkamas ES arba nacionalines institucijas susigrąžinti ES lėšas, kurioms poveikį turėjo reikalavimų neatitinkančios išlaidos dėl sukčiavimo ir ne dėl sukčiavimo.

Europos prokuratūra

14 2017 m. įsteigta Europos prokuratūra yra nepriklausoma ES įstaiga, įgaliota tirti ES biudžetui padarytus nusikaltimus, tokius kaip sukčiavimas, korupcija ar rimtas tarpvalstybinis sukčiavimas PVM, vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn, kaip apibrėžta FIA direktyvoje ir [Tarybos reglamente \(ES\) 2017/1939](#). Ji savo darbą pradėjo 2021 m. birželio mėn. Pagal Komisijos ir Europos prokuratūros pasirašytą [bendradarbiavimo susitarimą](#), kai Europos prokuratūra pradeda tyrimą remdamasi Komisijos pateikta informacija, ji informuoja Komisiją ir jai pateikia pakankamai informacijos, kad būtų galima imtis taisomųjų priemonių, pavyzdžiui, susigrąžinti nepagrįstai išmokėtas lėšas.

Paskelbta informacija apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir susigrąžinimus

15 Komisijos paskelbti dokumentai, kuriuose pateikiama informacijos apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas, taisomąsias priemones ir reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimą, yra nurodyti **4 diagramoje**.

4 diagrama. Komisijos paskelbti dokumentai dėl reikalavimų neatitinkančių išlaidų ir susigrąžinimų

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos paskelbtomis MVA, MVVA ir FIA ataskaitomis.

16 2022 m. MVVA 5 priedo 5.4 skirsnyje pateikti duomenys apie iš paramos gavėjų susigrąžintas reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kurios buvo nustatytos ir kompensuotos arba kurios turi būti kompensuotos į ES biudžetą (žr. **1 lentelę**).

1 lentelė. MVVA ataskaitose pateikiama informacija apie vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti, išduotus dėl reikalavimų neatitinkančių išlaidų 2021 ir 2022 m. (milijonais eurų)

DFP išlaidų kategorija	2021 m. susigrąžinimai	2022 m. susigrąžinimai
Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika	19	27
Sanglauda, atsparumas ir vertybės	Netaikoma *	Netaikoma *
Gamtos ištekliai ir aplinka	191 *, **	220 *, **
Migracija ir sienų valdymas	1 *	1 *
Saugumas ir gynyba	0	0
Kaimyninės šalys ir pasaulis	21	16
Europos viešasis administravimas	0	1

* Neįtrauktos pataisos, kurias Komisija taikė valstybėms narėms. Sanglaudos srityje išlaidos, kurias tiesiogiai anuliavo valstybės narės, nurodomos MVA ir MVVA.

** Ši suma buvo kompensuota į ES biudžetą papildomai prie 118 milijonų eurų (244 milijonai eurų 2021 m.), kurią valstybės narės dar kartą panaudojo.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2022 m. ir 2021 m. MVVA 5.4 skirsnyje nurodytomis prevencinėmis ir taisomosiomis priemonėmis.

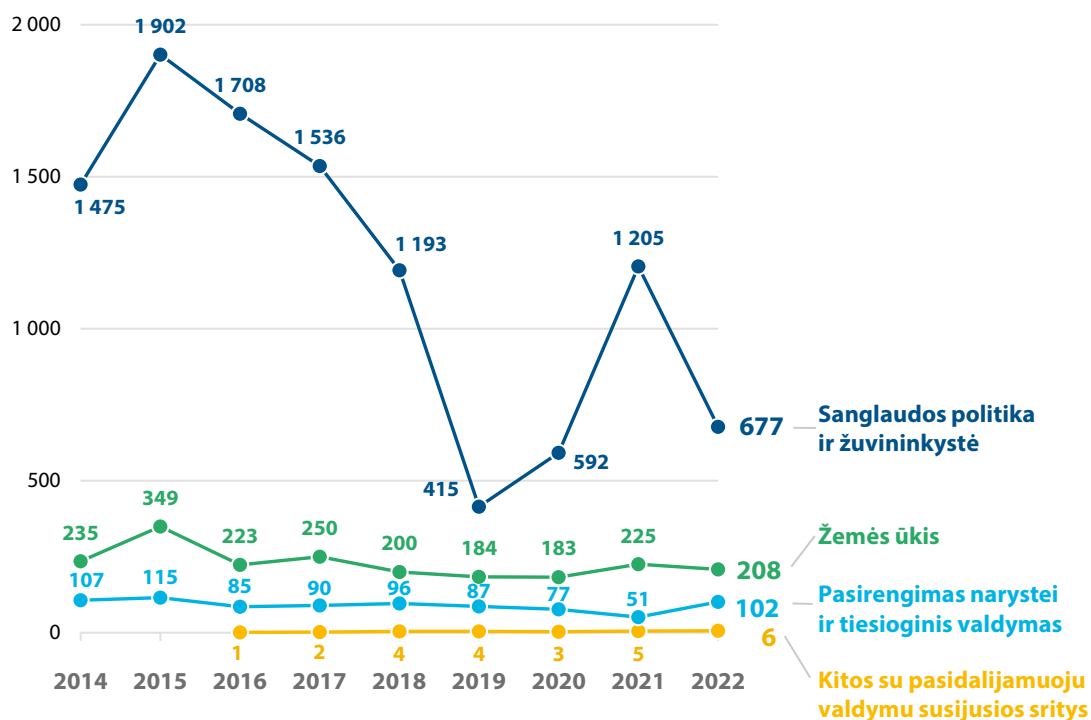
17 Komisija MVVA taip pat pateikia sumų, kurių kiekvienas GD leido atsisakyti, santrauką⁷. 2023 m. Komisija pranešė, kad 2022 m. ji atsisakė 40 milijonų eurų skolų⁸ (31 milijonų eurų 2021 m.). Pateikiami duomenys yra apie visų rūšių skolų atsisakymą, ne tik apie reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimą.

⁷ Pagal Finansinio reglamento 101 straipsnio 5 dalį.

⁸ 2022 m. metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita, 9 priedas.

18 Bendra reikalavimų neatitinkančių išlaidų (dėl sukčiavimo ir ne dėl sukčiavimo), apie kurias pranešta 2014–2022 m. FIA ataskaitose dėl ES biudžeto, suma buvo 14 milijardų eurų. Tai apima 10,7 milijardo eurų sumą sanglaudos politikai ir žuvininkystei, iš kurios valstybės narės turi anuliuoti reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kai tik jos nustatomos, kad jos nedarytų poveikio ES biudžetui. Pasiskirstymas pagal politikos sritis ir metus pateiktas **5 diagramoje**.

5 diagrama. 2014–2022 m. praneštos reikalavimų neatitinkančios išlaidos (milijonais eurų)

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis OLAF pateiktais duomenimis.

Audito apimtis ir metodas

19 Šio audito tikslas buvo įvertinti, ar ES lėšų gavėjų patirtų reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimo valdymui skirtos Komisijos sistemos yra veiksmingos. Tikrinome 2014–2021 m. ES programas, kai buvo susigrąžinta daugiausiai lėšų pagal tiesioginio, netiesioginio ir pasidalijamojo valdymo principus – atitinkamai vidaus politikos, išorės veiksmų, sanglaudos politikos ir žemės ūkio srityse.

20 Kalbant apie tiesioginį ir netiesioginį valdymą, kai Komisija yra atsakinga už reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymą ir registravimą, o po to – lėšų susigrąžinimą, įvertinome Komisijos sistemų veiksmingumą. Tai buvo pagrindinis audito tikslas. Pasidalijamojo valdymo srityje reglamentais atsakomybė susigrąžinti neteisėtai panaudotas lėšas pavedama valstybėms narėms, tačiau galutinė atsakomybė už užtikrinimą tenka Komisijai. Kadangi mūsų audito apimtis buvo sutelkta į Komisiją, šioje srityje vertinome, ar Komisijos vykdoma stebėseną užtikrinama, kad valstybių narių sistemos būtų veiksmingos. Kalbant apie visus valdymo būdus, taip pat įvertinome, ar Komisija savo pagrindiniuose paskelbtuose atskaitomybės dokumentuose tinkamai praneša apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir susigrąžinimus.

21 Audito darbas buvo susijęs su BUDG GD, taip pat svarbiausiais generaliniais direktoratais pagal susigrąžintas sumas jų 2021 m. MVA (CONNECT GD ir RTD GD vidaus politikos srityje, INTPA GD ir NEAR GD išorės veiksmų srityje) ir vadovaujančiais pasidalijamojo valdymo generaliniais direktoratais (REGIO GD ir EMPL GD sanglaudos politikos srityje ir AGRI GD žemės ūkio srityje).

22 Auditas neapėmė:

- susigrąžintų nepanaudotų lėšų, kurių didžioji dalis yra susijusi su išankstiniu finansavimu (kuris nėra išlaidos), o lėšos susigrąžinamos dėl to, kad jos nepanaudotos (jos nėra reikalavimų neatitinkančios išlaidos);
- finansinių pataisų, kurias Komisija taiko valstybėms narėms žemės ūkio ir sanglaudos srityse, arba valstybių narių institucijų atliktų anuliuojamųjų, nes šį klausimą nagrinėjome ankstesnėse specialiosiose ataskaitose⁹;

---

⁹ Specialioji ataskaita 08/2011, Specialioji ataskaita 04/2017 ir Specialioji ataskaita 14/2022.

- o valstybių narių reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimo pagal sanglaudos ir kaimo plėtros programas sistemų, nes daugiausia dėmesio skyrėme Komisijos patikroms, skirtoms valstybių narių susigrąžinimo sistemų veiksmingumui stebėti;
- o Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, nes jau esame paskelbę specialiąją ataskaitą dėl Komisijos sistemų, skirtų ES finansiniams interesams apsaugoti, struktūros¹⁰, ir 2024 m. planuojame paskelbti specialiąją ataskaitą dėl valstybių narių EGADP kontrolės sistemų.

23 Atlikdami auditą rėmėmės iš įvairių šaltinių gautais įrodymais, kaip antai:

- o sistemų, kurios naudojamos paramos gavėjų reikalavimų neatitinkančioms išlaidoms nustatyti, registruoti ir susigrąžinti, peržiūra;
- o Komisijos ABAC valdymo duomenų bazės duomenų apie 2014–2022 m. susigrąžintas, negrąžintas ir nurašytas sumas analize, kad palygintume Komisijos veiksmingumą įvairiose srityse;
- o tolesnių veiksmų, susijusių su ES finansuojamų išlaidų finansinių ataskaitų 144 auditų ataskaitų ir patikrinimų, imties (remiantis patikrintų sumų dydžiu ir įvairių rūšių patikromis); 75 vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti iš 858, kurie buvo vykdomi 2021 m. pabaigoje (remiantis sumų senumu ir dydžiu), imties; ir 52 atsisakymų vykdyti vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti iš 113, kurie buvo vykdomi 2021 m. (remiantis dydžiu), imties peržiūromis keturiuose generaliniuose direktoratuose, atrinktuose tiesioginio ir netiesioginio valdymo atvejais. Kai įmanoma, į imtis buvo įtraukti OLAF ir Audito Rūmų atvejai;
- o Komisijos 2022 ir 2023 m. paskelbtos informacijos apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir susigrąžinimus (15–18 dalys), įskaitant suderinimą su naudojamais duomenų šaltiniais, siekiant įvertinti, ar informacija buvo išsami ir nuosekli, tikrinimu.

24 Šios mūsų ataskaitos tikslas – padėti didinti ES finansinių interesų apsaugą ir plėtoti veiksmingas reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimo iš ES lėšų gavėjų sistemas.

---

¹⁰ Specialioji ataskaita 07/2023.

Pastabos

Komisija reikalavimų neatitinkančias išlaidas pagal tiesioginio ir netiesioginio valdymo principus registruoja tiksliai ir greitai, tačiau labai vėluojama vykdyti susigrąžinimo procesą

Komisija reikalavimų neatitinkančias išlaidas registruoja tiksliai ir greitai

25 Tikimės, kad Komisijos sistemomis, susijusiomis su tiesioginiu ir netiesioginiu valdymu, bus užtikrintas teisingas ir savalaikis reikalavimų neatitinkančių išlaidų registravimas atitinkamose valdymo duomenų bazėse, kad būtų galima kuo greičiau imtis taisomųjų priemonių. Nepaisant to, kad tiesioginis ir netiesioginis valdymas turi skirtingą struktūrą ir jais siekiama skirtingų tikslų, reikalavimų neatitinkančių išlaidų registravimo ir susigrąžinimo procedūros yra panašios.

26 Veiklos generaliniai direktoratai, susiję su moksliniais tyrimais ir inovacijomis vidaus politikos biudžeto srityje, CONNECT GD ir RTD GD, kuriuos atrinkome šiam auditui, įsteigė Bendrąją audito tarnybą (BAT), kuri atrenka audituojamų tiesiogiai ar netiesiogiai valdomų projektų finansines ataskaitas. *Ex post* finansinius auditus atlieka BAT darbuotojai arba pagal preliminarią sutartį ji samdo privačias audito įmones finansiniams auditams atlikti, kurias stebi BAT atstovas. BAT ir pasamdyti auditoriai su įgyvendinančiosiomis organizacijomis aptaria pagrindinius nustatytus faktus per prieštaravimų procedūrą, po kurios duomenys apie nustatytas reikalavimų neatitinkančias išlaidas, įskaitant sisteminio pobūdžio ir (arba) pasikartojančias reikalavimų neatitinkančias išlaidas, automatiškai ir nedelsiant perkeliama iš audito duomenų bazės į valdymo duomenų bazę. BAT taip pat analizuoja kitas tų pačių įgyvendinančiųjų organizacijų pateiktas finansines ataskaitas, kurioms taip pat gali turėti įtakos tos pačios sisteminės reikalavimų neatitinkančios išlaidos. Tada atitinkami veiklos generaliniai direktoratai gali oficialiai surengti dar vieną trumpą prieštaravimų procedūrą, įgyvendinančiosioms organizacijoms pranešdami apie išlaidas, kurios buvo atmestos.

27 Veiklos generaliniai direktoratai ir ES delegacijos išorės veiksmų biudžeto srityje, INTPA GD ir NEAR GD, kuriuos atrinkome šiam auditui, naudoja preliminarią sutartį, kad pasamdytų privačias audito įmones tiesiogiai ir netiesiogiai valdomų operacijų išlaidų auditams ar tikrinimams atlikti. Audito užduočių vadovai yra atsakingi už jų pažangos stebėseną ir už ryšius tarp įgyvendinančiųjų organizacijų ir pasamdytų auditorių, kol jie pateiks savo ataskaitas Komisijai.

28 Remiantis mūsų imties, kurią sudarė tiesiogiai ir netiesiogiai valdomų operacijų 144 auditų ir patikrinimų ataskaitos, patikromis, Komisija savo valdymo duomenų bazėse reikalavimų neatitinkančias išlaidas teisingai užregistravo per kelias dienas po to, kai gavo auditorių ataskaitas.

Komisija netikrina galbūt sisteminių reikalavimų neatitinkančių išlaidų išorės veiksmų srityje taip, kaip tai ji daro vidaus politikos srityje

29 Tikimės, kad sumos, užregistruotos kaip neatitinkančios reikalavimų, atspindės visą jų poveikį. Siekiant nustatyti reikalavimų neatitinkančias sisteminio pobūdžio išlaidas, reikia atlikti papildomas patikras, kad būtų galima nustatyti jų poveikį.

30 Nustatėme, kad aptikus galbūt sistemines reikalavimų neatitinkančias išlaidas išorės veiksmų srityje, samdomi auditoriai neprivalo išplėsti tikrintų operacijų imčių. Be to, Komisija pati neatlieka jokių papildomų audituotų išlaidų ar kitų ES finansuojamų išlaidų, susijusių su tomis pačiomis įgyvendinančiomis organizacijomis, patikrų.

31 Siekdamos bendradarbiauti, Komisija ir Jungtinės Tautos sudarė Finansinį ir administracinį pagrindų susitarimą. Pagal Bendrąjį susitarimą dėl išlaidų tikrinimo įgaliojimų naudojimo, ribojamas imčių, kurias tikrintojai gali atrinkti, kad patikrintų operacijos, kurią JT agentūra valdė naudodama ES lėšas, tinkamumą finansuoti, dydis¹¹. **1 langelyje** parodyta, kaip pagal esamą sistemą ribojamas sisteminių reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymas ir vėlesnis jų susigrąžinimas.

1 langelis

Apribojimai, susiję su nustatytais sisteminiemis reikalavimų neatitinkančiomis išlaidomis

Auditorius patikrino išlaidas, kurias JT agentūra deklaravo pagal susitarimą dėl įnašo su ES. Auditorius pranešė, kad 19,2 % imties, atrinktos pagal FAFA, sumos buvo netinkama finansuoti, ir padarė išvadą, kad klaidos buvo paplitusios. Auditorius negalėjo atlikti jokių papildomų patikrų, kad patvirtintų reikalavimų neatitinkančių išlaidų sisteminį pobūdį, o Komisija susigrąžino tik tas reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kurios buvo nustatytos patikrintoje ribotoje imtyje.

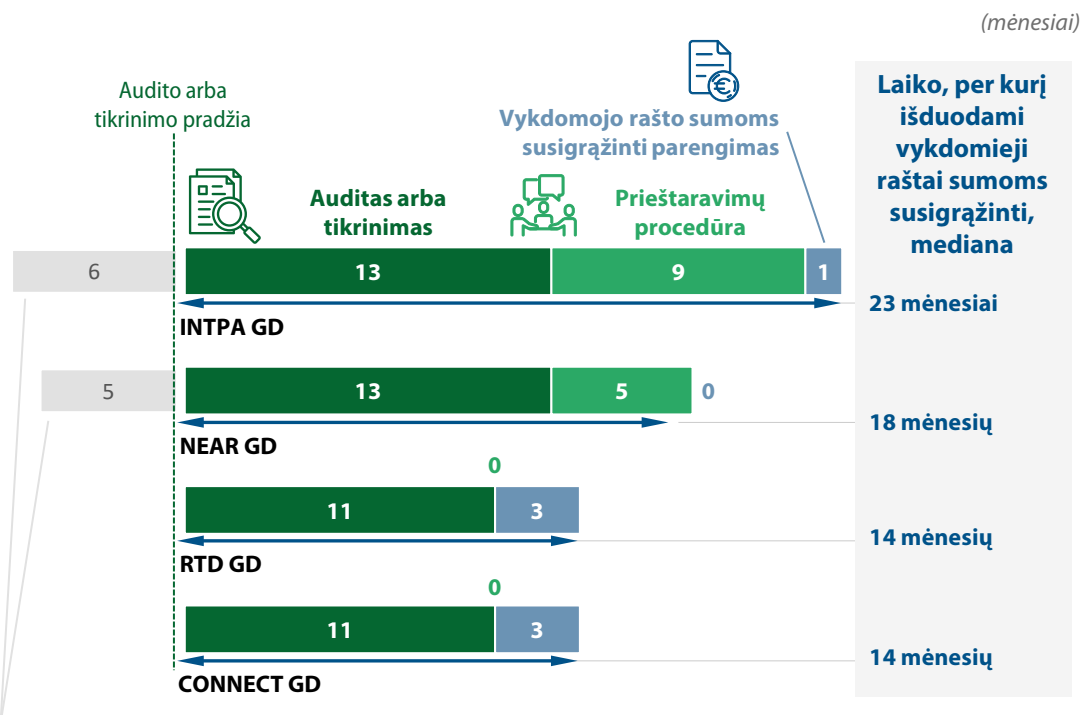
¹¹ 2020 m. metinė ataskaita, p. 312, 34 dalis.

Labai vėluojama susigrąžinti reikalavimų neatitinkančias išlaidas pagal tiesioginio ir netiesioginio valdymo principą

32 Reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymas ir susigrąžinimas iš įgyvendinančių organizacijų yra pagrindinis vidaus kontrolės sistemų elementas, nes tai padeda įgyvendinančias organizacijas atgrasyti nuo neteisėtos veiklos ateityje. Reikalavimų neatitinkančios išlaidos turėtų būti kuo greičiau nustatytos ir ištaisyti su jomis susiję trūkumai, kad padidėtų susigrąžinimo tikimybė prieš įgyvendinančių organizacijų likvidavimą arba siekiant išvengti situacijos, kai jų neįmanoma atsekti.

33 Remiantis mūsų keturiems generaliniams direktoratams pateiktų finansinių ataskaitų auditų ir patikrinimų imties peržiūra, jie įgyvendino savo taisyklingas priemones 135 atvejais iš 144. Apskaičiuodami laiko, kurį Komisija sugaišo pagrindiniuose etapuose nuo audituotos veiklos užbaigimo iki vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti išdavimo, kuris apibendrintas **6 diagramoje**, medianą, naudojome mūsų imties atvejų duomenis.

6 diagrama. Reikšmingi vėlavimai, kol Komisija gali išduoti vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti, 2020–2021 m.

Be to, INTPA GD ir NEAR GD paprastai reikėjo atitinkamai 6 ir 5 mėnesių, kad jie galėtų pradėti sutarčių sudarymo procedūras su samdomais auditoriais. Šios informacijos dėl RTD GD ir CONNECT GD nėra.

Pastaba. AUDEX nėra duomenų, reikalingų apskaičiuoti, kiek dienų praėjo prieš pateikiant prašymą atlikti auditą. Auditams užbaigti reikalingo laiko duomenys paimti iš visos populiacijos, nes neįmanoma gauti konkrečių duomenų, susijusių su CONNECT GD ir RTD GD.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis audito modulių ir AUDEX duomenų bazėmis, taip pat Komisijos pateiktais dokumentais.

34 Jei pridėdame laiką, kurio reikia paprašyti atlikti auditus ir juos užbaigti, tada aptarti rezultatus prieš išduodant vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti, remiantis mūsų analize, yra reikšmingų vėlavimų, kol įgyvendinančiųjų organizacijų bus paprašyta grąžinti reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kurios buvo nustatytos atliekant išlaidų deklaracijų patikras:

- dviem mokslinių tyrimų generaliniams direktoratams, CONNECT GD ir RTD GD, paprastai reikėjo 14 mėnesių nuo auditų pradžios išduoti vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti, palyginti su 23 ir 18 mėnesių INTPA GD ir NEAR GD atveju;
- INTPA GD ir NEAR GD taip pat paprastai reikėjo 6 ir 5 mėnesių, kad jie pradėtų privačių audito įmonių sutarčių sudarymo procedūrą pasibaigus audituojamose finansinėse ataskaitose nurodytam laikotarpiui. Negalėjome gauti atitinkamos informacijos apie laiką CONNECT GD ir RTD GD atveju, nes ši informacija neįtraukta į jų audito valdymo sistemą AUDEX.

35 Išorės veiksmų srityje, nors pasamdyti auditoriai, prieš pateikdami ataskaitas Komisijai, aptaria savo nustatytus faktus su įgyvendinančiosiomis organizacijomis, Komisijas u įgyvendinančiosiomis organizacijomis vykdo dar vieną prieštaravimų procedūrą (*1 priedas*). Kaip matyti iš *6 diagramos*, tai užtrunka gerokai ilgiau nei mokslinių tyrimų generaliniuose direktoratuose vidaus politikos srityje, kur BAT dalyvauja auditorių ir įgyvendinančiųjų organizacijų prieštaravimų procedūrose, todėl veiklos generaliniai direktoratai turi vykdyti tik oficialią prieštaravimų procedūrą, kuri paprastai trunka trumpiau nei mėnesį (*26 dalis*).

36 Šie dideli vėlavimai gali pakenkti audito veiksmingumui ir reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimui, ypač mažesnių paramos gavėjų atveju, kurie ne visada gali užtikrinti, kad būtų prieinami būtini patvirtinamieji įrodymai (žr. pavyzdį *2 langelyje*).

2 langelis

Nebuvo patvirtinamųjų dokumentų ir paramos gavėjai negalėjo grąžinti jokių gautų lėšų

Projekto, kurį valdo vietos NVO Afrikoje, auditorius pranešė apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas deklaruotose išlaidose, kadangi trūko patvirtinamųjų dokumentų. Įgyvendinančioji organizacija nurodė, kad NVO ir kitos mažos vietos NVO, užbaigusios su projektu susijusią veiklą prieš ketverius metus, nebegalėjo rasti trūkstamų dokumentų, nepaisant to, kad teisės aktuose reikalaujama, kad visi paramos gavėjai dokumentus saugotų penkerius metus. Kai kurios NVO nebeegzistavo, o kitos negalėjo grąžinti Komisijos prašomos sumos. Mūsų audito metu Komisija svarstė galimybę atsisakyti susigrąžinti skolą, nes, remiantis jos vertinimu, veikla buvo iki galo įvykdyta ir buvo galima numatyti, kad teismo proceso išlaidos viršys numatomą susigrąžinti sumą.

Pastaba: patvirtinamųjų dokumentų saugojimas reglamentuojamas sutartyse, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama [Finansinio reglamento](#) 132 straipsnio nuostata.

37 Kaip paaiškinta 35 dalyje, Komisijos taisomosios priemonės išorės veiksmų srityje grindžiamos reikalavimų neatitinkančių išlaidų, kurios buvo sulaikytos po Komisijos ir įgyvendinančiųjų organizacijų prieštaravimų procedūrų, vykdytų po to, kai pasamdyti auditoriai pateikė savo ataskaitas, finansiniu poveikiu. Remdamiesi savo imties duomenimis apskaičiavome, kad INTPA GD ir NEAR GD per diskusijas su įgyvendinančiomis organizacijomis reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kurios buvo nurodytos galutinėse audito ataskaitose, sumažino atitinkamai 35 % ir 38 %. Šiuos sumažinimus lėmė daug priežasčių, pavyzdžiui, įgyvendinančiosios organizacijos pateikė patvirtinamuosius dokumentus, kurie auditoriams nebuvo pateikti arba jie buvo pripažinti pakankamais (žr. pavyzdį 3 langelyje). Komisijos prieštaravimų procedūra būtų efektyvesnė, jei ji būtų vykdoma kartu su samdomais auditoriais, todėl neberekėtų vėliau aptarti ir peržiūrėti reikalavimų neatitinkančių išlaidų, apie kurias buvo pranešta.

3 langelis

Komisija po savo prieštaravimų procedūros patvirtino daugumą išlaidų, apie kurias auditoriai pranešė jas nurodydami kaip reikalavimų neatitinkančias išlaidas

ES finansuojamos programos išlaidas patikrinusi išorės audito įmonė pranešė apie įvairius reikalavimų neatitinkančių išlaidų atvejus. Didžiausia suma buvo susijusi su personalo išlaidomis, kurių nebuvo galima pagrįsti, nes darbo laiko apskaitos žiniaraščiai nebuvo saugomi kaip programai skirto laiko įrodymas. Programą valdanti tarptautinė organizacija aktyviai protestavo skųsdamasi, kad po audituojamo laikotarpio praėjo daug laiko ir kad auditorius jai nesuteikė galimybės pateikti visų įrodymų. Komisija patvirtino kai kuriuos patvirtinamuosius dokumentus, kuriuos vėliau pateikė įgyvendinančioji organizacija, ir sutiko, kad visą darbo dieną dirbusiems su programa susijusiems darbuotojams darbo laiko apskaitos žiniaraščių nereikia. Todėl Komisija, palyginti su pradine padėtimi, susigrąžinamą sumą sumažino 63 %.

38 Finansiniame reglamente nustatyta, kad kai Komisijos leidimus suteikiantis pareigūnas parengia vykdomąjį raštą sumoms susigrąžinti, jis turėtų nedelsdamas išsiųsti skolininkui debetinius dokumentus, nuroydamas mokėtiną sumą, reikalavimo kilmę, mokėjimo datą ir banko sąskaitos numerį mokėjimui atlikti. Jeigu skolininkas nesumoka skolos iki nustatyto termino, skaičiuojami delspinigiai¹². Tada Komisijos apskaitos pareigūnas, prieš pradėdamas priverstinį susigrąžinimą, išsiunčia skolininkui bent vieną priminimą po oficialaus pranešimo. Pasibaigus terminui, apskaitos pareigūnas taip pat gali pareikalauti bet kokių garantijų, kurias skolininkas galėjo pateikti, arba išskaityti skolą iš bet kokios (-ių) skolininkui mokėtinos (-ų) negrąžintos (-ų) sumos (-ų)¹³.

39 Taip pat peržiūrėjome rizika pagrįstą imtį, sudarytą iš 75 vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti, kurie 2021 m. pabaigoje buvo vykdomi (neapmokėti) ir kurie buvo įtraukti į keturių generalinių direktoratų, kuriuos atrinkome tiesioginio ir netiesioginio valdymo srityje, MVA, siekiant įvertinti Komisijos skolos susigrąžinimo proceso veiksmingumą. Atitinkamiems skolos susigrąžinimo proceso etapams skirto laiko mediana pateikta **7 diagramoje**.

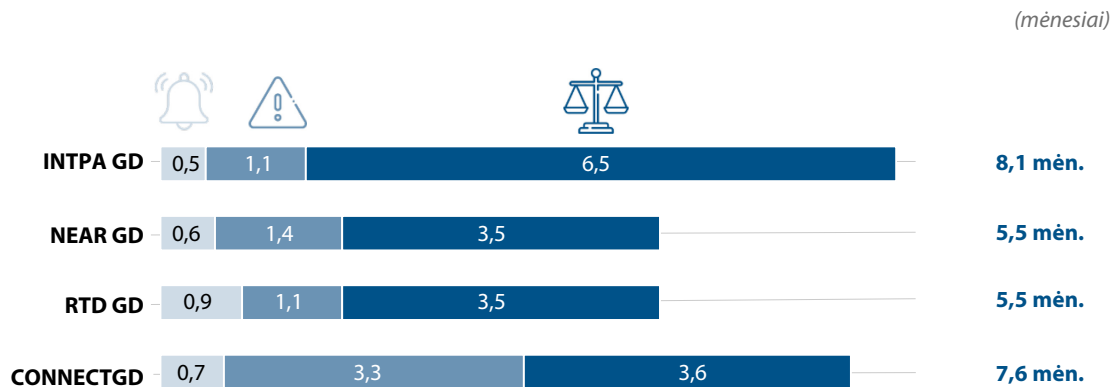
---

¹² Finansinio reglamento 98 straipsnis.

¹³ Ten pat, 102 straipsnis.

7 diagrama. Vėlavimai atliekant susigrąžinimo procedūras, susijusias su 2021 m. gruodžio 31 d. vykdomų vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti intimi

Laikas, kurio reikėjo išsiųsti pririmimą: laikas, kurio reikėjo Komisijai, kad ji skolininkui galėtų išsiųsti pririmimą pasibaigus terminui, per kurį jis turėjo grąžinti skolą.

Laikas, kurio reikėjo oficialų pranešimą: laikas, kurio reikėjo Komisijai, kad ji skolininkui galėtų išsiųsti oficialų pranešimą, įspėdama skolininką apie teismo procesą po to, kai buvo išsiųstas pririmimas.

Laikas, kurio reikėjo pradėti vykdymo užtikrinimo procedūrą: laikas, kurio reikėjo, kad leidimus suteikiantis pareigūnas oficialiai paprašytų Komisijos Teisės tarnybos pradėti vykdymo užtikrinimo procedūrą po to, kai buvo išsiųstas oficialus pranešimas.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis ABAC duomenų saugykla.

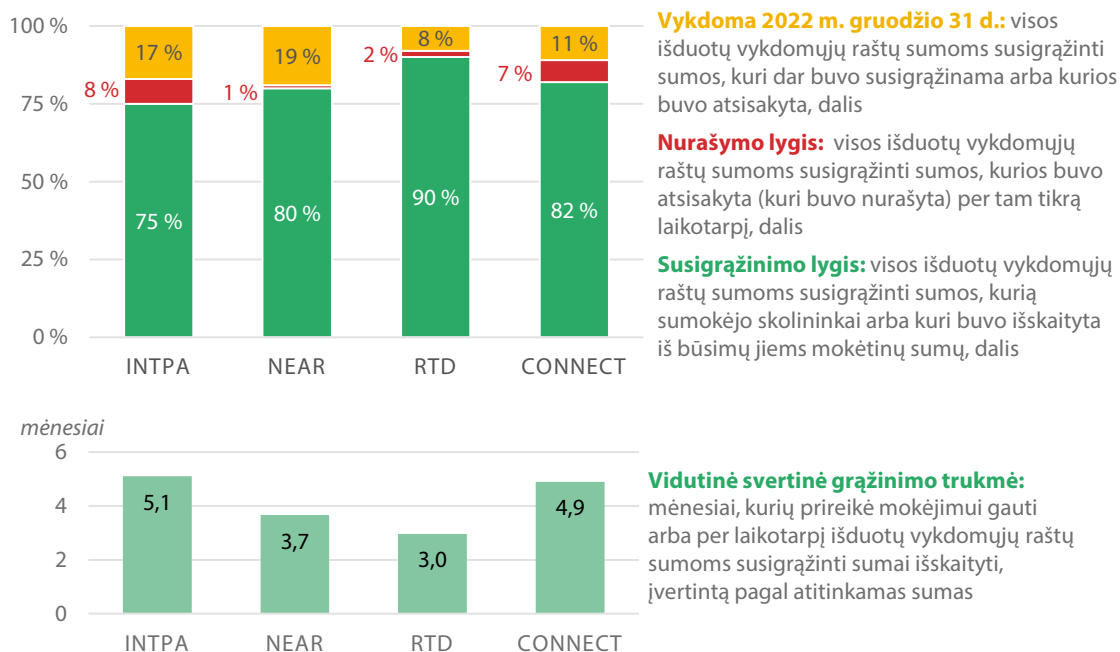
40 2018 m. Komisijos sprendime dėl vidaus procedūrų nustatyta, kad ji turėtų išsiųsti pririmimus skolininkams per 21 dieną po to, kai baigėsi viso mokėjimo gavimo terminas, ir kad oficialus pranešimas turėtų būti išsiųstas po dar 21 dienos. Paprastai atrinkti generaliniai direktoratai šių terminų nesilaikė. Nėra nustatyto termino, per kurį galima prašyti, kad Komisijos Teisės tarnyba pradėtų vykdymo užtikrinimo procedūras. Remiantis mūsų analize, labiausiai vėluojama prašyti Teisės tarnybos pradėti vykdymo užtikrinimo procedūrą prieš skolininkus po to, kai Komisija jiems išsiuntė pririmimus ir oficialius pranešimus.

41 Savo pasiūlyme pakeisti Finansiniame reglamente¹⁴ nustatytas susigrąžinimo taisykles Komisija pripažino, kad dabartinės susigrąžinimo procedūros yra ilgesnės ir brangesnės, kai:

- o skolininkai keičia savo gyvenamąją vietą, nepranešę Komisijai ar oficialiam registruj;
- o Komisija turi sumokėti vietos advokatams ir vykdymo užtikrinimo pareigūnams, kad jie imtųsi tolesnių veiksmų dėl bylos, dėl kurios nacionaliniuose teismuose atliekami skirtingi procedūriniai veiksmai;
- o skolininkai yra nemokūs ir Komisija turi surinkti informaciją, kad galėtų atsisakyti skundo.

42 Analizavome 2014–2022 m. tų pačių keturių generalinių direktoratų išduotų vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti dėl reikalavimų neatitinkančių išlaidų duomenis. Pagrindiniai skolų susigrąžinimo veiksmingumo rodikliai pateikti **8 diagramoje**.

8 diagrama. 2014–2022 m. ne mažiau kaip 75 % visos išduotų vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti sumos buvo apmokėta, tačiau labai vėluojant

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis ABAC duomenų saugykla.

¹⁴ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (nauja redakcija), COM(2022) 223 final, 104 straipsnis.

43 Iš duomenų matyti, kad INTPA GD ir NEAR GD išorės veiksmų generaliniams direktoratomams skolas susigrąžinti sunkiau, nes susigrąžinimo lygiai yra žemesni, o 2022 m. pabaigoje nesusigrąžintos skolos yra didesnės nei CONNECT GD ir RTD GD. Tai gali atspindėti skirtingą aplinką, kurioje vykdomi išorės veiksmai ir vidaus politika. INTPA GD skolos susigrąžinimo užduotis yra ypač sudėtinga, nes jo tiesiogiai valdomose operacijose dalyvauja 130 šalių įsikūrusios įgyvendinančiosios organizacijos.

44 2022 m. BUDG GD pateikė gaires¹⁵ Komisijos tarnyboms dėl su susigrąžinimais susijusių tolesnių veiksmų, atsižvelgiant į OLAF ir Europos prokuratūros atliktus tyrimus, siekiant, kad jiems būtų sugrąžinta daugiau lėšų per trumpesnį laiką. Dokumente kalbama apie atsižvelgimą į 2012–2020 m. OLAF pateiktas finansines rekomendacijas, pažymint, kad nors generaliniai direktoratai siekė susigrąžinti apie 50 % jų visos vertės, jie iš tikrųjų susigrąžino tik 27 % lėšų.

45 Tose pačiose gairėse leidimus suteikiantys pareigūnai buvo raginami nustatyti gautinas sumas ir nedelsiant išduoti vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti, jei tai netrukdo OLAF ir Europos prokuratūros vykdomiems tyrimams. Jose taip pat numatyta geresnė su šiais tyrimais susijusių susigrąžinimų stebėseną ir ataskaitų teikimas.

46 2024 m., kai užbaigėme savo darbą vietoje, BUDG GD pasiūlė naują iniciatyvą, kuria siekiama sutrumpinti susigrąžinimo proceso vėlavimus visoje Komisijoje¹⁶. Dokumente nurodyta, kad lėšų susigrąžinimo procesui ne visada skiriamas tinkamas vadovybės dėmesys ir kad dėl kai kurių sudėtingų procedūrų jam reikia neproporcingai didelių išteklių. BUDG GD pažymėjo, kad 2023 m. spalio mėn. buvo vėluojama grąžinti skolas, kurių bendra vertė yra 450 milijonai eurų. Siūlomos šios naujos tiesioginio ir netiesioginio valdymo priemonės:

- lėšų susigrąžinimo veiksmingumo standartai, siekiant kiekybiškai įvertinti Finansinio reglamento reikalavimus;
- atitikties stebėseną ir ataskaitų teikimą, siekiant palyginti veiksmingumą;
- sustiprinta atskaitomybė, taikant įmonių eskalavimo mechanizmus;
- dalinis centralizavimas, siekiant sinergijos ir efektyvumo, derinant sprendimus dėl atsisakymo vykdyti vykdomuosius raštus skoloms susigrąžinti, kurie yra susiję su tais pačiais skolininkais, bet kuriuos valdo skirtingos Komisijos tarnybos.

¹⁵ „Su susigrąžinimais susiję tolesni veiksmai, atsižvelgiant į įtariamą sukčiavimą ir kitus pažeidimus. Gairės Komisijos tarnyboms“, 2022 m. vasario mėn.

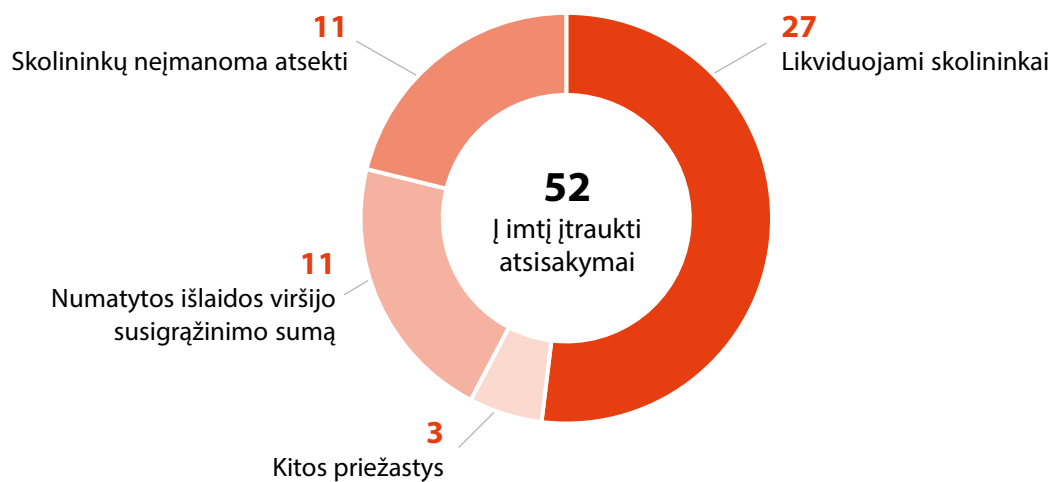
¹⁶ Komisijos komunikatas „Sustiprinta bendra Komisijos skolininkų valdymo strategija“, 2024 m. vasario mėn.

Atsisakymams įtakos turi išieškojimo proceso vilkinimas ir skolininkų mokumas

47 Pagal Finansinį reglamentą, Komisijai leidžiama nurašyti skolą, anuliuojant visos atitinkamo vykdomojo rašto sumoms susigrąžinti sumą arba jos dalį¹⁷. Tai įmanoma tik tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, kai numatomos susigrąžinimo išlaidos viršija susigrąžinamą sumą arba kai skolos negalima susigrąžinti dėl jos senumo arba skolininko nemokumo.

48 Iš keturių generalinių direktoratų 2021 m. MVA matyti, kad Komisija per metus atsisakė 10 milijonų eurų (2020 m. – 8 milijonus eurų). Peržiūrėjome 52 iš 113 atsisakymų, kuriuos 2021 m. pateikė keturi Komisijos generaliniai direktoratai, imtį, kad įvertintume, ar jie laikėsi Komisijos susigrąžinimo procedūrų ir ar skolų nurašymo priežastys buvo pagrįstos. Atsisakymų priežastys apibendrintos **9 diagramoje**.

9 diagrama. Atsisakymų priežastys

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis ABAC duomenų saugykla.

¹⁷ Finansinio reglamento 101 straipsnio 2 dalis.

49 Remdamiesi mūsų atlikta Komisijos pateiktų dokumentų peržiūra, nustatėme, kad ji turėjo pakankamą pagrindą anuliuoti skolas ir anksčiau buvo bandžiusi jas susigrąžinti. Tačiau dėl ilgų vėlavimų pradėti vykdymo užtikrinimo procedūras sumažėjo tikimybė, kad skolos bus susigrąžintos. Be to, atkreipiame dėmesį į tai, kad skolininkai buvo finansiškai silpni arba nenorėjo atsakyti už ES finansavimo reikalavimų nesilaikymo pasekmes. Tokiomis aplinkybėmis Komisija neturėjo pakankamai priemonių ES finansiniams interesams apsaugoti, nes ji neturėjo garantijų reikalauti sugrąžinti skolas ir jas išskaityti iš mokėjimų (**4 langelis**).

4 langelis

Skolos nurašytos dėl vykdymo užtikrinimo problemų už ES ribų

Komisija paprašė trijų Azijos ir Ramiojo vandenyno regione įsikūrusių ne ES NVO grąžinti išankstinį finansavimą, kurį jos buvo gavusios, atsisakius laikytis savo dotacijų sutarčių reikalavimų. NVO atsisakė kompensuoti gautas lėšas, o Komisijos Teisės tarnybos pasamdytas vietos teisininkas ne tik įvertino, kad teisinės išlaidos bus didelės, bet ir manė, kad bet koks ieškinys greičiausiai bus nesėkmingas. Faktas buvo tas, kad šalis, kurioje įsikūrusios NVO, nepripažino Europos teismų sprendimų vykdymo užtikrinimo srityje, o NVO turėjo mažai turto. Šios trys skolos turėjo būti nurašytos.

Komisija stebi valstybių narių reikalavimų neatitinkančių išlaidų, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, registravimo ir susigrąžinimo sistemas, kai tokios išlaidos daro poveikį ES biudžetui

50 Nustačius reikalavimų neatitinkančių išlaidų žemės ūkio ir sanglaudos srityse, pagal ES ir nacionalinę teisę reikalaujama, kad valstybės narės iš paramos gavėjų susigrąžintų nepagrįstai išmokėtas sumas (įskaitant baudas ir palūkanas, jei taikoma). Tikrinome, ar Komisija veiksmingai stebi, kad valstybės narės užtikrintų, jog reikalavimų neatitinkančios išlaidos būtų teisingai registruojamos ir susigrąžinamos be nereikalingų vėlavimų.

Komisija stebi valstybių narių žemės ūkio srities lėšų susigrąžinimo sistemas, nes susigrąžintos lėšos daro poveikį ES biudžetui

51 Žemės ūkio srities lėšos panaudojamos skiriant tiesiogines išmokas ES ūkininkams, taikant rinkos priemones arba pagal kaimo plėtros programas, kurias įgyvendina valstybės narės. Bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) teisiniame pagrinde nustatytas bendras reikalavimas nacionalinėms institucijoms registruoti reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir mokėtinas sumas savo skolininkų knygoje per 18 mėnesių nuo jų nustatymo ¹⁸.

52 Tiesioginių išmokų ir rinkos priemonių (Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF)) atveju valstybės narės, atskaičiusios administravimo mokesť, turi kompensuoti į ES biudžetą visas susigrąžintas sumas. Kompensavimas apima susigrąžintų sumų išskaičiavimą iš išlaidų, deklaruotų Komisijai kitame mėnesiniame išlaidų apmokėjimo prašyme. Kaimo plėtros srityje (Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP)) valstybės narės gali pakartotinai panaudoti visas iš paramos gavėjų susigrąžintas sumas, tačiau tik pagal tą pačią susijusią programą. AGRI GD reikalauja, kad mokėjimo agentūros per vienus metus nuo paskutinio įvykio ar veiksmo, kuris yra svarbus pagal taikomą nacionalinę procedūrą, imtųsi tolesnių veiksmų, susijusių su skolos susigrąžinimu. Jei mokėjimo agentūra nurašo skolą po to, kai ėmėsi visų įmanomų veiksmų, kad susigrąžintų reikalavimų neatitinkančias išlaidas ¹⁹, ji šią sumą gali įtraukti į ES biudžetą. Priešingu atveju nuostoliai turi būti padengiami iš nacionalinio biudžeto.

---

¹⁸ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr 1306/2013, 54 straipsnis.

¹⁹ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr 1306/2013, 54 straipsnio 3 dalis.

53 Savo ankstesnėse ataskaitose jau esame įvertinę reikalavimų neatitinkančių mokėjimų sumų pagal BŽŪP susigrąžinimą 2004 ir 2011 m.²⁰:

- 2004 m. nustatėme labai žemą reikalavimų neatitinkančių mokėjimų susigrąžinimo lygį iki 2002 m. pabaigos (bendras susigrąžinimo lygis – tik 17 % nuo 1971 m.) ir didelį senų skolų, kurios nebuvo nei susigrąžintos, nei nurašytos, kiekį. Taip pat nustatėme, kad nėra aiškių kriterijų, pagal kuriuos būtų galima nuspręsti, ar neatgautinos reikalavimų neatitinkančių mokėjimų sumos turėtų būti įtrauktos į valstybių narių, ar į ES biudžetą, ir Komisijai rekomendavome spręsti šį klausimą.
- 2006 m., atsižvelgiant į mūsų rekomendaciją, pradėta taikyti 50/50 taisyklė, kuria valstybėms narėms suteikiama paskata greičiau susigrąžinti skolas. Jeigu susigrąžinimas neįvykdomas per ketverius metus nuo vykdomojo rašto sumoms susigrąžinti išdavimo dienos arba per aštuonerius metus tais atvejais, kai susigrąžinimo byla perduodama nacionaliniams teismams, 50 % finansinių nesusigrąžinimo pasekmių turėjo tekti atitinkamai valstybei narėi, o 50 % – ES biudžetui, nedarant poveikio reikalavimui, kad atitinkama valstybė narė vykdytų susigrąžinimo procedūras²¹. Dėl to taikant šią taisyklę yra svarbi skolos pripažinimo data.
- 2011 m. audito metu padarėme išvadą, kad nuo 2004 m. valstybių narių reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimo sistemos pagerėjo ir nuo 2006 m. surinktų skolų susigrąžinimo lygis pasiekė apie 50 %, be kita ko, dėl 50/50 taisyklės. Vis dėlto pabrėžėme, kad dėl taisyklės taip pat kilo rizika, kad valstybės narės „valdys“ ataskaitų teikimo ir nurašymo procesą savo naudai, visų pirma atidėdamos skolos pripažinimo datą, kad būtų išvengta jos taikymo arba jis būtų atidėtas (taip įtraukiant skolą į nacionalinį biudžetą).

---

²⁰ Specialioji ataskaita 03/2004 dėl neteisėtai išmokėtų Bendrosios žemės ūkio politikos išmokų išieškojimo, Specialioji ataskaita 08/2011 dėl neteisėtų išmokų išieškojimų Bendrosios žemės ūkio politikos srityje.

²¹ 2005 m. birželio 21 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1290/2005 32 straipsnio 5 dalis.

54 Analizavome Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio kaimo plėtros fondo (EŽŪFKP) duomenis apie susigrąžinimo lygius:

- EŽŪGF atveju visa 2007–2022 m. laikotarpiu nustatytų reikalavimų neatitinkančių išlaidų suma buvo 2,4 milijardo eurų. Iki 2022 m. pabaigos buvo susigrąžinta 52 % sumos, o likę 48 % buvo nurašyti (9 %) arba dar susigrąžinami (39 %)²². Valstybėse narėse nustatėme reikšmingų susigrąžinimo lygio ir nurašymo lygio skirtumų, kaip parodyta **V priede**. Susigrąžinimo lygiai svyravo nuo 17 % iki 92 %, o atsisakymų lygis – nuo 0 % iki 48 %.
- EŽŪFKP atveju AGRI GD savo MVA nenurodo jokių susigrąžinimo lygių. Remdamiesi iš AGRI GD gautais duomenimis, nustatėme, kad 2015–2021 m. laikotarpiu (kai buvo pateikti duomenys) vidutinis susigrąžinimo lygis buvo 78 %.
- Lygindami EŽŪGF ir EŽŪFKP lėšų susigrąžinimo lygius panašiais laikotarpiais (2015–2021 m.), pažymime, kad EŽŪFKP atveju susigrąžinimo lygis, kai valstybės narės gali pakartotinai panaudoti susigrąžintas lėšas, o nacionalinės lėšos yra susijusios su bendruoju finansavimu, yra gerokai aukštesnis (78 %), palyginti su EŽŪGF (49 %).
- Su EŽŪGF susijusių susigrąžinimų lygiai paramos gavėjų lygmeniu paprastai yra žemesni nei mūsų tikrintų tiesiogiai ir netiesiogiai valdomų programų atveju (**IV priedas**).

55 Taip pat peržiūrėjome AGRI GD 2021 finansinių metų valstybių narių lėšų susigrąžinimo sistemų stebėsenos rezultatus. AGRI GD ir sertifikavimo įstaigos nustatė trūkumų, susijusių su reikalavimų neatitinkančių išlaidų registravimu ir susigrąžinimu 18 iš 76 mokėjimo agentūrų. Trūkumai buvo susiję su dideliais vėlavimais (daugiau kaip 18 mėnesių), dėl kurių mokėjimo agentūros užregistravo reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kurias jos buvo nustačiusios, arba trūkumais, apie kuriuos pranešė sertifikavimo įstaigos, pavyzdžiui, reikalavimo reikalauti, kad paramos gavėjai grąžintų lėšas, nesilaikymu arba nebuvo imtasi tolesnių veiksmų dėl nesumokėtų skolų.

---

²² Lentelė. 2022 m. AGRI GD metinė veiklos ataskaita, priedai, priedas 7–5.4–2, p. 239.

56 Kai valstybės narės nepašalina sertifikavimo įstaigų nustatytų susigrąžinimo sistemų trūkumų, AGRI GD gali taikyti finansines pataisas pagal sąskaitų patvirtinimo arba atitikties patvirtinimo procedūras ir 2010–2023 m. laikotarpiu taikė iš viso 513 milijonų eurų vertės finansines pataisas. Daugumos mokėjimo agentūrų, apie kurių su susigrąžinimu susijusius trūkumus pranešta 2021 finansiniais metais, atveju audito metu AGRI GD tolesni veiksmai vis dar buvo vykdomi. [5 langelyje](#) pateiktas tolesnio veiksmo pavyzdys.

5 langelis

AGRI GD taikoma finansinė pataisa dėl Kroatijos mokėjimo agentūros susigrąžinimo sistemos trūkumų

Kroatijos sertifikavimo įstaiga nustatė atvejų, kai mokėjimo agentūra pradėjo susigrąžinimą tik po reglamente nustatyto 18 mėnesių termino. Atsižvelgiant į sąskaitų patvirtinimo procedūrą, AGRI GD paprašė Kroatijos atlikti išsamią visų su skolomis susijusių atvejų analizę. Todėl Kroatijos institucijos patvirtino iš viso 411 atvejų, susijusių su jos susigrąžinimo sistemos (EŽŪGF ir EŽŪFKP) trūkumais, o visa su rizika susijusi suma yra 0,8 milijono eurų. AGRI GD pritaikė atitinkamos sumos finansinę pataisą.

57 50/50 taisyklė nebuvo išlaikyta kaip dalis lėšų susigrąžinimo valdymo reikalavimų, nustatytų naujai 2023–2027 m. BŽŪP, ir nebuvo numatyta jokių alternatyvių paskatų. Manome, kad netaikant 50/50 taisyklės, dėl kurios 2015–2022 m. į ES biudžetą buvo grąžinta 234 milijonai eurų, arba alternatyvios paskatos, pavyzdžiui, kuri yra nustatyta kaimo plėtrai ([54](#) dalis, trečia įtrauka) arba sanglaudai ([58–63](#) dalys), kyla rizika, kad ES biudžeto lygmeniu žemės ūkio sektoriuje susigrąžintų lėšų lygis sumažės.

Sanglaudos srityje Komisija nestebi valstybių narių susigrąžinimo sistemų, nes reikalavimų neatitinkančios išlaidos anuluojamos ir nedaro poveikio ES biudžetui

58 2014–2020 m. programavimo laikotarpio sanglaudos išlaidų kontrolės ir patikinimo sistema buvo pakeista reikalaujant, kad valstybės narės pateiktų Komisijai metinius patikinimo dokumentų rinkinius, įskaitant patvirtintas sąskaitas, kurias Komisija turi patvirtinti kiekvienais metais. Dėl šio pakeitimo valstybės narės turėjo imtis tolesnių veiksmų ir ištaisyti su reikalavimų neatitinkančiomis išlaidomis susijusius trūkumus.

59 Valstybių narių vadovaujančiosios institucijos turi atlikti patikras prieš Komisijai pateikiant patvirtintas išlaidas ir po jų pateikimo. Jei jos nustato pažeidimų, susijusių su išlaidomis, kurias ES kompensavo, bet kurios dar nebuvo pateiktos Komisijai metinėse finansinėse ataskaitose, jos turi užregistruoti reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir jas anuliuoti tiesiogiai iš sąskaitų. Nustačius pažeidimų, susijusių su Komisijai jau pateiktomis išlaidomis, valstybės narės turėjo galimybę kitame mokėjimo prašyme iš karto anuliuoti išlaidas arba jas įrašyti į sąskaitas kaip nesugrąžintas sumas, o po to anuliuoti sumą iš ES išlaidų, kai tik ji buvo susigrąžinta. 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu šios galimybės nebėra ir valstybės narės turi anuliuoti reikalavimų neatitinkančias išlaidas²³.

60 Prieš Komisijai pateikdamos patvirtintas sąskaitas, nacionalinės audito institucijos patikrina paramos gavėjų prašymus atrinkdamos išlaidų, kurios anksčiau buvo pateiktos Komisijai ataskaitiniais metais, imtis. Jų audito darbas apibendrintas metinėje kontrolės ataskaitoje. Visos nustatytos reikalavimų neatitinkančios išlaidos turėtų būti registruojamos valstybės narės sistemoje.

61 Pagal sanglaudos srities teisinį pagrindą reikalaujama, kad valstybės narės ištaisytų su reikalavimų neatitinkančiomis išlaidomis susijusius trūkumus ir susigrąžintų paramos gavėjams nepagrįstai išmokėtas sumas kartu su palūkanomis²⁴. Valstybės narės turėtų imtis taisomųjų priemonių per 12 mėnesių nuo reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymo ir per kitus 12 mėnesių pradėti susigrąžinimo procedūrą²⁵. Komisija paskelbė gaires, skirtas nacionalinėms institucijoms padėti susigrąžinti reikalavimų neatitinkančias išlaidas iš paramos gavėjų, kuriose ji teigia, kad reikalavimų neatitinkančių išlaidų, kurios buvo anuliuotos, susigrąžinimas yra nacionalinis klausimas²⁶.

---

²³ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 2021/1060, 98 straipsnio 3 dalis.

²⁴ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, 122 straipsnio 2 dalis.

²⁵ 2016 m. sausio 29 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2016/568 2 straipsnio e ir f punktai.

²⁶ Gairės valstybėms narėms dėl anuliuotų, susigrąžintų, susigrąžintinų ir nesusigrąžinamų sumų. 2018 m. redakcija, p. 7.

62 Valstybių narių tvirtinančiosios institucijos yra atsakingos už sąskaitų patvirtinimą. Tvirtinančiosios institucijos taip pat kasmet Komisijai turi pranešti apie sumas, kurios buvo anuliuotos, susigrąžintos, dar nesusigrąžintos (susigrąžintinos sumos) arba negali būti susigrąžintos.

63 Komisija, atlikdama metinių patikinimo dokumentų peržiūrą, stebi anuliuojuočių įgyvendinimą. Nors ES biudžetas sanglaudos srityje paprastai apsaugomas, kai tik valstybės narės anuliuoja reikalavimų neatitinkančias sumas, Komisija nestebi, ar valstybės narės susigrąžina anuliuotas reikalavimų neatitinkančias išlaidas iš paramos gavėjų. Reikalavimų neatitinkančių sumų susigrąžinimas yra pagrindinė priemonė siekiant atgrasyti paramos gavėjus nuo tolesnių pažeidimų ir sumažinti riziką ES reputacijai, jei ES finansuojamų projektų paramos gavėjai mano, kad taisomieji veiksmai yra neveiksmingi.

Komisijos skelbiami duomenys apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ne visada yra išsamūs ir nuoseklūs

64 Komisija skelbia kelias ataskaitas, kuriose pateikiami duomenys apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir tolesnius veiksmus šioms sumoms susigrąžinti (**15–18** dalys). Tikimės, kad ataskaitose suinteresuotiesiems subjektams pateikiami išsamūs ir nuoseklūs duomenys apie ES išlaidų srityje nustatytas reikalavimų neatitinkančias išlaidas, taip pat nurodyta, kokie tolesni veiksmai buvo taikyti ir kaip buvo ištaisyti susiję trūkumai, siekiant užtikrinti skaidrią ir griežtą priežiūrą.

Paskelbti duomenys apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir taisomąsias priemones ne visada yra išsamūs

65 Skelbiami duomenys tiesioginio ir netiesioginio valdymo atveju apima tik prevencines priemones (netinkamos finansuoti išlaidos neįtrauktos į išlaidų deklaracijas) ir taisomąsias priemones (išduotus vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti), kurias Komisija įgyvendino per metus. Komisijos skelbiamuose dokumentuose nėra duomenų apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kurias ji nustato per metus ir registruoja savo vietos audito duomenų bazėse. Komisijos duomenys apie prevencines ir taisomąsias priemones grindžiami įgyvendinimo metais, o ne tais metais, kuriais buvo nustatytos reikalavimų neatitinkančios išlaidos. Kaip parodyta **6 diagramoje**, šie laikotarpiai įvairiuose generaliniuose direktoratuose gali skirtis iki trijų mėnesių. Todėl neįmanoma gauti duomenų apie per metus nustatytas reikalavimų neatitinkančias išlaidas arba nustatyti, kaip Komisija sprendė šį klausimą.

66 Pasidalijamojo valdymo atveju AGRI GD MVA ir MVVA nepateikiamas per metus BŽŪP srityje per patikras ir auditus nustatytų reikalavimų neatitinkančių išlaidų arba su jomis susijusių taisomųjų priemonių bendras skaičius. Sanglaudos srityje Komisija nepateikia bendro reikalavimų neatitinkančių išlaidų, kurios buvo užregistruotos ataskaitiniais metais, skaičiaus. Ji mano, kad dėl to, jog valstybės narės iš savo patvirtintų sąskaitų anuliuoja reikalavimų neatitinkančias išlaidas, šios išlaidos neįtraukiamos į ES sąskaitas ir apie jas pranešti nereikia.

67 Sanglaudos srities generalinių direktoratų MVA pateikiami valstybių narių pranešti duomenys apie finansines pataisas, kurios buvo atliktos per metus po patikrų, auditų ir tyrimų. 2022 m. balandžio mėn. duomenimis, 2020–2021 ataskaitiniais metais REGIO GD nurodyta suma buvo 57,6 milijono eurų, o EMPL GD – 67,9 milijono eurų²⁷. Iš viso buvo nustatyta 675,5 milijono eurų suma, kuri buvo anuliuota iš Komisijai pateiktų išlaidų, kad jos būtų bendrai finansuotos ES. Komisija nepraneša, kokia šių sumų dalis buvo susigrąžinta iš paramos gavėjų, nes tai nedaro poveikio ES sąskaitoms.

68 Vienintelis dokumentas, kuriame pateikiami duomenys apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas pasidalijamojo valdymo atveju, yra FIA ataskaita. 2021 m. FIA ataskaitoje²⁸ nurodyta, kad valstybės narės per Pažeidimų valdymo sistemą pranešė apie 30 milijonų eurų vertės sukčiavimu laikomų reikalavimų neatitinkančių išlaidų ir 204 milijonų eurų vertės sukčiavimu nelaikomų reikalavimų neatitinkančių išlaidų žemės ūkio srityje. Atitinkamos sumos sanglaudos srityje yra 1 624 milijonai eurų ir 812,9 milijono eurų. Reikėtų pažymėti, kad FIA ataskaitoje nurodomos tik didesnės nei 10 000 eurų atskiros sumos; savo ankstesnėse ataskaitose nustatėme, kad Komisija neatliko jokių valstybių narių praneštų sumų sistemingų patikimų patikrų²⁹.

Duomenys apie susigrąžinimus ne visada yra nuoseklūs

69 Analizavome įvairiuose leidiniuose pateiktus duomenis apie 2021 m. išduotus vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti dėl reikalavimų neatitinkančių išlaidų, susijusių

²⁷ REGIO GD 2021 m. metinė veiklos ataskaita, 7 priedas, p. 140; EMPL GD 2021 m. metinė veiklos ataskaita, 7 priedas, p. 115.

²⁸ *33rd Annual Report on the Protection of the EU's financial interests and the Fight against fraud*, 4 lentelė, p. 36.

²⁹ Specialioji ataskaita 06/2019, 48 dalis; Specialioji ataskaita 01/2019, 21–32 dalys.

su keturiais generaliniais direktoratais, kuriuos tikrinome atlikdami šį auditą tiesioginio ir netiesioginio valdymo srityje. **2 lentelėje** pateikta paskelbtos informacijos apžvalga.

2 lentelė. Informacija paskelbtuose dokumentuose apie 2021 m. išduotus vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti

Duomenys paimti iš paskelbtų dokumentų dėl 2021 m. vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti (milijonais eurų)								
Dokumentas	INTPA GD	NEAR GD	Kaimyninės šalys ir pasaulis*	Išorės veiksmai ir pasirengimo narystei pagalba	CONNECT GD	RTD GD	Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika**	Moksliniai tyrimai ir inovacijos
Metinės veiklos ataskaitos	8,4	15,4			3	3,5		
MVVA			21				19	
FIA ataskaita				5,39				5,81

* Tai apima ECHO GD, FPI GD, INTPA GD, NEAR GD ir TRADE GD duomenis.

** Tai daugiausia apima CONNECT GD ir RTD GD bei ERCEA, INEA ir REA vykdomųjų įstaigų duomenis.

Šaltinis: 2021 m. GD metinės veiklos ataskaitos, MVVA ir FIA ataskaita, kurios buvo paskelbtos 2022 m.

70 Atkreipiame dėmesį į šiuos trūkumus:

- 23,8 milijono eurų suma, nurodyta dviejų išorės veiksmų generalinių direktoratų, INTPA GD ir NEAR GD, MVA (atitinkamai 8,4 milijono eurų ir 15,4 milijono eurų)³⁰ viršija bendrą sumą, nurodytą MVVA, skirtoje kaimyninių šalių ir pasaulio sričiai, į kurią taip pat įtraukti ECHO GD, FPI GD ir TRADE GD. Komisija mums paaiškino, kad MVVA pateikta informacija apėmė patikslinimus konsolidavimo lygmeniu, jos buvo reikalingos dėl tam tikrų dabartinės apskaitos sistemos trūkumų, kurie 2021 m. nebuvo atspindėti MVA. Komisija šią problemą sprendė į MVA patikslinimus įtraukdama rankiniu būdu ir derindama paskelbtų 2022 ataskaitinių metų dokumentų pateikimą;
- visose su keturiais generaliniais direktoratais susijusiose srityse susigrąžintų lėšų sumos FIA ataskaitoje³¹ yra mažesnės nei MVVA ir MVA. Skirtumų negalima paaiškinti remiantis FIA ataskaitoje pateikta informacija.

³⁰ INTPA GD 2021 m. metinė veiklos ataskaita, 3 priedas, 8 lentelė; NEAR GD 2021 m. metinė veiklos ataskaita, 3 priedas, 8 lentelė.

³¹ *Statistical evaluation of irregularities reported for 2021*, 6.3.1 skirsnis, p. 159, DM4 lentelė, kurioje pateikti duomenys, susiję su išorės veiksmais ir pasirengimo narystei pagalba.

71 Analizavome 2021 m. MVVA pateiktus žemės ūkio srities (gamtos išteklių ir aplinkos) duomenis ir nustatėme, kad 2021 m. valstybių narių įgyvendintų prevencinių ir taisomųjų priemonių suma iš viso sudarė 794 milijonus eurų. Tai apėmė 528 milijonų eurų taisomasias priemones prieš atliekant mokėjimus paramos gavėjams tais metais, o tai atitinka AGRI GD MVA duomenis³². Tačiau taip pat nustatėme, kad kai kurie MVVA paskelbti duomenys negali būti suderinami su MVA pateiktais duomenimis dėl naudojamų duomenų laiko skirtumų³³:

- 2021 m. MVVA nurodyta, kad valstybės narės 244 milijonų eurų vertės reikalavimų neatitinkančių išlaidų pakartotinai panaudojo dėl 2021 m. ir ankstesniais metais atliktų paramos gavėjų patikrų. Šių duomenų negalima suderinti su AGRI GD MVA pateikta informacija;
- Komisijos įgyvendintos taisomosios priemonės apima 191 milijono eurų pataisų sumą, kurią valstybės narės nustatė paramos gavėjams po mokėjimų, ir kuri buvo kompensuota į ES biudžetą³⁴. Nors 2021 m. ši suma buvo kompensuota į ES biudžetą, patikros buvo atliktos ir prašymai grąžinti lėšas buvo pateikti 2021 m. ir ankstesniais metais. Komisija mums paaiškino, kad šie duomenys daugiausia apima 112,7 milijono eurų Europos žemės ūkio garantijų fondui (tai patvirtinta generalinio direktorato MVA³⁵) ir 68,6 milijono eurų kaimo plėtros projektams, kurie buvo įtraukti į Komisijos finansines ataskaitas ir nėra nurodyti MVA.

---

³² 2021 m. metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita, III tomas, p. 32; AGRI GD 2021 m. metinė veiklos ataskaita, 2.1.1.3.1–6 lentelė, p. 70.

³³ MVA parengta remiantis valstybių narių metinių patikinimo dokumentų rinkinių duomenimis, o MVVA naudojami Komisijos apskaitos sistemos duomenys.

³⁴ 2021 m. metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita, III tomas, p. 32.

³⁵ DG AGRI 2021 m. metinė veiklos ataskaita, priedai, 7 priedas, p. 264, 5.2–2 lentelė.

72 Sanglaudos srityje MVVA nurodyta, kad 2021 m. valstybės narės įgyvendino 3 763 milijonų eurų vertės prevencines ir taisyklingas priemones³⁶. Ši suma apima **67** dalyje nurodytas finansines pataisas. Tai ES anuliuojamų ir išskaitymų, kuriuos valstybės narės atliko iš Komisijai deklaruotų išlaidų, dalis. Šis skaičius neatitinka sanglaudos srities REGIO GD ir EMPL GD 2021 m. metinėse veiklos ataskaitose nurodytų 3 204 milijonų eurų ir 838 milijonų eurų sumų, nes į jį įtrauktas nacionalinis bendrasis finansavimas³⁷. Šis trūkumas buvo ištaisytas 2022 m. MVA, kuriose parodyta ES dalis.

---

³⁶ 2021 m. metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita, III tomas, skirsnis „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“, p. 32.

³⁷ 2021 m. metinė veiklos ataskaita, „Regioninė ir miestų politika“, priedai, lentelė, p. 140; 2021 m. metinė veiklos ataskaita, „Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis“, priedai, lentelė, p. 115–116.

Išvados ir rekomendacijos

73 Darome išvadą, kad ES lėšų gavėjų patirtų reikalavimų neatitinkančių išlaidų valdymui ir stebėsenai skirtos Komisijos sistemos yra iš dalies veiksmingos. Tiesioginio ir netiesioginio valdymo srityse Komisija užtikrina tikslų ir greitą reikalavimų neatitinkančių išlaidų registravimą, tačiau jų susigrąžinimas trunka per ilgai. Pasidalijamojo valdymo atveju didelė nesusigrąžintų reikalavimų neatitinkančių išlaidų dalis žemės ūkio srityje ir tai, kad nuo 2006 m. susigrąžinimo lygiai nepadidėjo, rodo, kad vien Komisijos vykdomos stebėsenos gali nepakakti, kad būtų užtikrintas veiksmingas valstybių narių susigrąžinimo sistemų veikimas. Sanglaudos srityje, kai reikalavimų neatitinkančios išlaidos anuluojamos iš mokėjimo prašymų, apsaugomas ES biudžetas, ir Komisija nestebi, ar šios sumos vėliau susigrąžinamos iš paramos gavėjų. Be to, informacijos, kurią Komisija teikia apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir tolesnes taisomąsias priemones, naudojimas yra ribotas, nes ji ne visada išsami ir nuosekli.

74 Remiantis mūsų tiesiogiai ir netiesiogiai valdomų operacijų auditų ir patikrinimų imties patikromis, Komisija reikalavimų neatitinkančias išlaidas užregistravo teisingai ir laiku (26–28 dalys). Tačiau nustatėme, kad išorės veiksmų atveju Komisijos valdymo sistemose neregistruojamas visas sisteminių reikalavimų neatitinkančių išlaidų finansinis poveikis. Taip yra todėl, kad pagal sutartis nereikalaujama, kad auditoriai atliktų papildomas reikalavimų neatitinkančių išlaidų, kurios gali būti sisteminio pobūdžio, patikras, o Komisija neužtikrina, kad sisteminės reikalavimų neatitinkančios išlaidos neturėtų poveikio kitoms dotacijoms, kurias gavo tos pačios įgyvendinančiosios organizacijos (30 dalis). Rizika, kad bus nepranešta apie sisteminės reikalavimų neatitinkančias išlaidas, yra ypač didelė JT agentūrų atveju dėl patikrinimų apimties apribojimų (31 dalis).

1 rekomendacija. Patikrinti sisteminių reikalavimų neatitinkančių išlaidų finansinį poveikį išorės veiksmų srityje

---

Komisija turėtų užtikrinti, kad visas reikalavimų neatitinkančių išlaidų, kurios gali būti sisteminio pobūdžio, finansinis poveikis būtų nustatytas, užregistruotas ir, prireikus, ištaisyti susiję trūkumai, atliekant papildomas atitinkamų ES finansuojamų operacijų patikras.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2026 m. birželio mėn.

75 Nustatėme, kad laikotarpis nuo tada, kai įgyvendinančiosios organizacijos vykde ES finansuojamą veiklą, iki tada, kai Komisijos išdavė vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti, paprastai užtruko 14–23 mėnesių. Laikotarpis, skirtas prieštaravimų procedūroms išorės veiksmų srityje, paprastai yra penkiais-devyniais mėnesiais ilgesnis nei vidaus politikos atveju. Net jei yra pripažįstami abiejų valdymo būdų būdingi skirtumai, manome, kad dėl Bendrosios audito tarnybos užtikrinamo stebėsenos ir priežiūros lygio mokslinių tyrimų srityje, padedama sutrumpinti laikotarpį, kurio reikia reikalavimų neatitinkančioms išlaidoms nustatyti ir su jomis susijusiems trūkumams ištaisyti (**33–37** dalys).

76 Taip pat nustatėme, kad neapmokėtų vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti atveju Komisijos tarnybos paprastai užtrunka 5–8 papildomus mėnesius lėšų susigrąžinimo procesui inicijuoti (**38–43** dalys). Dėl vėlavimų susigrąžinti reikalavimų neatitinkančias išlaidas sumažėja Komisijos galimybės susigrąžinti visas mokėtinas sumas, ypač tais atvejais, kai įgyvendinančiosios organizacijos negali arba nenori grąžinti savo skolų (**48** ir **49** dalys). BUDG GD neseniai bandė spręsti Komisijos lėšų susigrąžinimo proceso vėlavimo problemą (**44–46** dalys). Kai tai bus visiškai įgyvendinta, tai gali padėti spręsti vėlavimų vykdyti užtikrinimo procedūras problemą, kai skolininkai negražina ES lėšų po to, kai Komisija pateikia galutinį arba oficialų pranešimą.

2 rekomendacija. Pagerinti audito darbo išorės veiksmų srityje planavimą, kad būtų sutrumpintas laikotarpis, kurio reikia reikalavimų neatitinkančioms išlaidoms nustatyti

---

Komisija turėtų sutrumpinti laiką išorės veiksmų srityje nuo ES finansuojamos veiklos užbaigimo iki reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymo, atlikdama šias pataisas:

- a) peržiūrėdama savo audito planavimo metodiką, kad *ex post* patikros būtų atliekamos iš karto, kai tik ji gauna reikalavimus atitinkančias finansines ataskaitas;
- b) taikydama stebėsenos procedūras ir priemones, kurios sudarys sąlygas atidžiau stebėti audito procesą, kad būtų sutrumpinta prieštaravimų procedūrų trukmė.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m. pabaiga

77 Pasidalijamojo valdymo atveju pagrindinė atsakomybė už reikalavimų neatitinkančių išlaidų registravimą ir susigrąžinimą tenka valstybėms narėms. Žemės ūkio srityje, kai Komisija stebi valstybių narių sistemas, 2022 m. pabaigoje 48 % iš 2,4 milijardo eurų susigrąžintinų lėšų, susijusių su tiesioginėmis išmokomis ir rinkos priemonėmis, kurias mokėjimo agentūros išleido ir kurios nebuvo atšauktos nuo 2007 m., buvo nesusigrąžinamos arba dar negrąžintos. Be to, su EŽŪGF susijusių susigrąžinimų lygiai paramos gavėjų lygmeniu paprastai yra žemesni nei tiesioginio ir netiesioginio valdymo atveju. 50/50 taisyklė, kuria buvo siekiama paskatinti mokėjimo agentūras laiku susigrąžinti skolas, nebetaikoma pagal 2023–2027 m. bendrą žemės ūkio politiką. Nesant paskatų susigrąžinti lėšas, kyla rizika, kad žemės ūkio sektoriuje susigrąžinimų lygis sumažės (51–57 dalys).

3 rekomendacija. Įvertinti, ar valstybėms narėms reikia papildomų paskatų, kad būtų pagerintas reikalavimų neatitinkančių žemės ūkio išlaidų susigrąžinimo lygis

Siekdama užtikrinti, kad valstybės narės laiku susigrąžintų su BŽŪP susijusias reikalavimų neatitinkančias išlaidas, ir pagerinti susigrąžinimo lygius, Komisija turėtų įvertinti poreikį kitu programavimo laikotarpiu įtraukti papildomų paskatų.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m. pabaiga

78 Sanglaudos srityje valstybės narės ištaiso su reikalavimų neatitinkančiomis išlaidomis susijusius trūkumus, jas anuluodamos iš patvirtintų išlaidų iš karto po to, kai jos nustatomos. Tai reiškia, kad ES biudžetas apsaugomas, kai tik nustatomos ir anuliuojamos reikalavimų neatitinkančios išlaidos. Komisija nestebi, ar valstybės narės susigrąžina anuluotas reikalavimų neatitinkančias išlaidas iš paramos gavėjų. Reikalavimų neatitinkančių sumų susigrąžinimas yra pagrindinė priemonė siekiant atgrasyti paramos gavėjus nuo tolesnių pažeidimų ir sumažinti riziką ES reputacijai (59–63 dalys).

79 Nustatėme, kad Komisijos skelbiama informacija apie reikalavimų neatitinkančias išlaidas, susigrąžinimus ir kitas taisomąsias priemones ne visada yra išsami ir nuosekli. Nė viename iš Komisijos skelbiamų dokumentų nepateikiama išsami nustatytų reikalavimų neatitinkančių išlaidų apžvalga ir sąsaja su taisomosiomis priemonėmis, kurių imtasi (65–72 dalys).

4 rekomendacija. Teikti išsamią informaciją apie nustatytas reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir taikytas taisomąsias priemones

---

Komisija savo metinėse veiklos ataskaitose turėtų pateikti duomenis apie:

- a) per metus nustatytas reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir taisomąsias priemones, kurių buvo imtasi;
- b) reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kurios buvo nustatytos praėjusiais metais, tačiau dėl kurių taisomosios priemonės nebuvo užbaigtos ankstesnių metų pabaigoje, ir taisomąsias priemones, kurių buvo imtasi einamaisiais ataskaitiniais metais.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2026 m. birželio mėn.

Šią ataskaitą priėmė Audito Rūmų nario Jano Gregoro vadovaujama V kolegija 2024 m. kovo 22 d. Liuksemburge vykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas
Tony Murphy

Priedai

I priedas. Reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymo, registravimo bei pranešimo apie jas sistemos ir atrinktų ES programų taisomosios priemonės

Gamtos išteklių (žemės ūkis)

Mokėjimo agentūros kasmet iki liepos 15 d. atlieka visų paramos gavėjų administracines patikras, taip pat patikras vietoje ir siunčia statistinius duomenis AGRI GD. Patikrų vietoje aprėptis paprastai yra 5 %, tačiau ji skiriasi priklausomai nuo priemonių.

Sertifikavimo įstaigos tikrina ir tvirtina mokėjimo agentūrų metines finansines ataskaitas, jų vidaus kontrolės procedūras, susigrąžinimo sistemas ir ES kompensuojamų išlaidų teisėtumą ir tvarkingumą. Jos taip pat pakartotinai atlieka kiekvienos mokėjimo agentūros atliktų patikrų vietoje imčių tikrinimą. Mokėjimo agentūros kasmet iki vasario 15 d. pateikia savo metines finansines ataskaitas ir sertifikavimo ataskaitas AGRI GD patvirtinti.

Reikalavimų neatitinkančių išlaidų arba aplaidumo atveju valstybės narės turi reikalauti, kad paramos gavėjai grąžintų nepagrįstai išmokėtas sumas (įskaitant, jei taikoma, baudas) per 18 mėnesių nuo patikrinimo ataskaitos patvirtinimo arba gavimo³⁸. Kai pateikiamas susigrąžinimo prašymas, mokėjimo agentūros, remdamosi nacionaline procedūra, turėtų užregistruoti mokėtinas sumas savo skolininkų knygoje ir imtis tolesnių veiksmų dėl skolos susigrąžinimo per vienus metus nuo paskutinio įvykio ar veiksmo, kuris yra svarbus³⁹.

Valstybės narės gali pakartotinai panaudoti visas susigrąžintas sumas, susijusias su kaimo plėtros programomis, tačiau jos privalo kompensuoti į ES biudžetą visas susigrąžintas sumas, susijusias su tiesioginėmis išmokomis ir rinkos priemonėmis, kaip asignuotąsias pajamas, atskaičiusios 20 % administravimo mokestį (25 % kompleksinės paramos atveju). Kompensavimas apima susigrąžintų sumų, įskaitant baudas ir palūkanas, išskaičiavimą iš kito mėnesinio išlaidų apmokėjimo prašymo.

---

³⁸ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1306/2013, 54 straipsnio 1 dalis.

³⁹ AGRI GD gairės „Pagrindinės ir papildomos kontrolės priemonės, susijusios su pažeidimais ir skolų valdymo bei kontrolės sistemomis, atsižvelgiant į atitikties patvirtinimo procedūras, pradėtas nuo 2015 m. sausio 1 d.“, II skirsnis.

Mokėjimo agentūros gali išskaityti susigrąžintas su tiesioginėmis išmokomis susijusias sumas iš būsimų mokėjimų tam pačiam paramos gavėjui. Tačiau jos negali to padaryti tuo atveju, kai susigrąžinamos ES lėšos, susijusios su rinkos priemonėmis (pagal EŽŪGF), ir užbaigiama kaimo plėtros veikla be jokių papildomų mokėjimų.

Jei mokėjimo agentūra, po išsamių susigrąžinimo pastangų, nurašo skolą, ji kitoje išlaidų deklaracijoje gali įtraukti šią skolą į ES biudžetą, o priešingu atveju nuostoliai turi būti padengiami iš nacionalinio biudžeto. Iki 2022 m. mokėjimo agentūros taikė 50/50 nuostatą, jei jos negalėjo susigrąžinti skolos per ketverius metus (aštuonerius metus, jei vyksta teismo procesas), o tai reiškia, kad išlaidos buvo lygiomis dalimis paskirstytos ES ir nacionaliniams biudžetams. Pradėjusios taikyti šį mechanizmą, mokėjimo agentūros turėjo tęsti savo susigrąžinimo procedūras, priešingu atveju jos turėjo pačios padengti visus nuostolius ir registruoti rezultatus savo vėlesnėse metinėse finansinėse ataskaitose.

AGRI GD atlieka ribotas savo metinio finansinio sąskaitų patvirtinimo patikras ir daugiamečius atitikties audito vizitus. Finansinis patvirtinimas apima mokėjimo agentūrų sąskaitų išsamumą, tikslumą ir teisingumą, o atliekant atitikties auditus (2022 m. jis atliko 92 auditus) siekiama neįtraukti išlaidų, kurios buvo patirtos nesilaikant taisyklių. Jei Komisija nustato reikalavimų neatitinkančias išlaidas, mokėjimo agentūros turi prašyti galutinių paramos gavėjų jas kompensuoti, o susigrąžintas sumas grąžinti į ES biudžetą⁴⁰.

Sanglauda

Vadovaujančiosios institucijos atlieka visų mokėjimo prašymų administracines patikras ir iš paramos gavėjų gautų mokėjimo prašymų imčių patikrinimus vietoje. Visos jų nustatytos netinkamos finansuoti sumos išskaitomos iš joms kompensuojamų sumų arba jos prašo jas sugrąžinti, jei paramos gavėjams mokėtinos sumos yra nepakankamos. Komisija nereikalauja, kad vadovaujančiosios institucijos teiktų duomenis apie netinkamas finansuoti sumas.

---

⁴⁰ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento 1306 43 straipsnis.

Jei vadovujančiosios institucijos nustato reikalavimų neatitinkančias išlaidas, kurios jau buvo deklaruotos Komisijai, jos išskaito reikalavimų neatitinkančią sumą, nes ji neatitinka bendrojo finansavimo reikalavimų ir neturėtų būti įtraukta į Komisijai deklaruotas išlaidas. Vadovujančiosios institucijos turi dvi galimybes patikslinti tinkamas finansuoti išlaidas, apie kurias pranešta Komisijai:

- jos gali nurodyti šias sumas kaip tinkamų finansuoti išlaidų anuliuojamas. Tokiu atveju jos gali pakartotinai panaudoti ES finansavimą tai pačiai veiksmų programai, iš kurios jos buvo anuliuotos, arba
- jos gali palikti reikalavimų neatitinkančias išlaidas veiksmų programose iki tol, kol jos bus susigrąžintos iš paramos gavėjo. Ši galimybė turi pinigų srautų pranašumą, tačiau vadovujančiosioms institucijoms suteikia mažiau laiko pakartotinai panaudoti lėšas, kai jos buvo susigrąžintos. Šia galimybe 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu pasinaudojo tik penkios valstybės narės, o dabartiniu laikotarpiu jos nebėra.

Tvirtinančiosios institucijos yra atsakingos už Komisijai pateiktų galutinių sąskaitų patvirtinimą. Jos konsoliduoja vadovujančiųjų institucijų pateiktus „ištaisytus“ duomenis ir taiko visas kitas pataisas, kurios turi būti atliktos sąskaitose po audito institucijų, Komisijos arba Europos Audito Rūmų atliktų patikrų. Be to, tvirtinančiosios institucijos pačios atlieka patikras, dėl kurių išlaidos gali būti laikomos didelės rizikos išlaidomis, ir gali būti klasifikuojamos kaip „vykdomas vertinimas“. Nors jos yra sąskaitų dalis, apie šios rūšies išlaidas turi būti pranešta atskirai ir Komisija jų nelaiko bendroju finansavimu. Atlikus papildomas patikras, šios sumos gali būti iš dalies arba visiškai vėl įtrauktos į vėlesnius mokėjimo prašymus.

Prieš vadovujančiosioms institucijoms pateikiant metines sąskaitas Komisijai, audito institucijos taip pat patikrina paramos gavėjų prašymus atrinkdamos mokėjimo prašymų, kuriuos vadovujančiosios institucijos Komisijai pateikė per ataskaitinius metus, išlaidų imtis. Jų audito darbas apibendrintas metinėje kontrolės ataskaitoje. Operacijų auditų metu nustatytos reikalavimų neatitinkančios išlaidos ištaisomos sąskaitose. Jei dėl jų darbo bendras klaidų lygis (BKL) viršija 2 %, jos privalo atlikti papildomas ekstrapoliuotas finansines pataisas, kad likutinė rizika neviršytų 2 % reikšmingumo ribos.

Metiniame patikinimo dokumentų rinkinyje, kurį valstybės narės pateikia Komisijai, pateikiamos programavimo laikotarpiui patvirtintų veiksmų programų ataskaitos, audito institucijų metinės kontrolės ataskaitos, jų audito nuomonės, metinės santraukos ir valdymo institucijų deklaracijos. Komisija atlieka šių dokumentų peržiūrą.

Komisija taip pat atlieka nacionalinių institucijų, atrinktų atliekant rizikos analizę, auditus. Šiais auditais siekiama skirtingų tikslų, pavyzdžiui, susijusių su atitiktimi, faktų nustatymu, temomis, sistemomis ir veiksmingumo rodiklių patikimumu, ir jų metu gali būti pakartotinai atliekamos valstybių narių audito institucijų atliktos patikros. Atlikus tokius auditus dažniausiai daromos finansinės pataisos, dėl kurių nacionalinės institucijos paprastai pakartotinai panaudoja sumas savo programoms. Valstybės narės yra atsakingos už tai, kad dėl paramos gavėjų būtų imtasi taisomųjų veiksmų dėl bet kokių nustatytų reikalavimų neatitinkančių išlaidų.

Vidaus ir išorės politika

Komisija paprastai samdo privačias audito įmones, kad patikrintų, ar išlaidos, apie kurias pranešė įgyvendinančiosios organizacijos dėl projektų sutarčių ar susitarimų, kuriuos tiesiogiai ar netiesiogiai valdo Komisija, atitinka reikalavimus. Šios patikros gali būti atliekamos kaip metinių audito planų dalis su projektais, atrinktais rizikos analizės būdu, arba kaip atsitiktinės atrankos būdu atrinktų projektų likutinio klaidų lygio vertinimo dalis. Pagal kai kurias sutartis ar susitarimus įgyvendinančiosios organizacijos gali būti įpareigosotos samdyti privačias audito įmones, kad jos atliktų Komisijai teikiamų finansinių ataskaitų auditą.

Mokslinių tyrimų srities generaliniai direktoratai įsteigė Bendrąją audito tarnybą (BAT), kuri samdo privačias audito įmones pagal preliminarįją sutartį arba atlieka auditus pasitelkdama savo darbuotojus. Jei auditus atlieka privačios audito įmonės, juos atidžiai stebi BAT atstovas. BAT ir pasamdyti auditoriai aptaria nustatytus faktus su audituojamais subjektais per prieštaravimų procedūrą, prieš pasamdytiems auditoriams paskelbiant galutines audito ataskaitas. BAT visą reikalavimų neatitinkančių išlaidų poveikį registruoja AUDEX audito valdymo duomenų bazėje, kurioje duomenys automatiškai perduodami į SyGMA dotacijų valdymo sistemą, kad leidimus suteikiantys pareigūnai galėtų atlikti dar vieną trumpą prieštaravimų procedūrą, prieš imdamiesi taisomųjų priemonių, susijusių su reikalavimų neatitinkančiomis išlaidomis, apie kurias pranešta, nusiųsdami audito ataskaitas įgyvendinančioms organizacijoms.

Išorės veiksmų srities generaliniai direktoratai taip pat sudarė preliminarį sutartį, pasamdydami privačias audito įmones. Audito užduočių vadovai bendradarbiauja su leidimus suteikiančiais pareigūnais, kad pasamdytų auditorius ir koordinuotų jų darbą, tvirtindami audito ataskaitų projektus prieš jas pateikiant kaip galutines. Tada leidimus suteikiantys pareigūnai siunčia galutines audito ataskaitas įgyvendinančiosioms organizacijoms, kurios gali pateikti pastabas dėl bet kokių nustatytų reikalavimų neatitinkančių išlaidų ir pateikti papildomus patvirtinamuosius dokumentus. Prieštaravimų procedūros pabaigoje leidimus suteikiantys pareigūnai nusprendžia, kokių taisomųjų priemonių reikia imtis dėl reikalavimų neatitinkančių išlaidų, kurias jie patvirtino.

Išorės veiksmų srityje kai kurias išlaidas Komisija valdo netiesiogiai su įgyvendinančiais partneriais, pavyzdžiui, tarptautinėmis organizacijomis ir viešosios teisės įstaigomis, dėl kurių finansinę garantiją teikia valstybės narės. Komisija remiasi jų valdymo sistemomis, kad nustatytų ir susigrąžintų paramos gavėjų patirtas reikalavimų neatitinkančias išlaidas. Komisija nustatė ramsčių vertinimo metodiką⁴¹, siekdama užtikrinti, kad jos įgyvendinantieji partneriai užtikrintų lygiavertį ES finansinių interesų apsaugos lygį, kokį Komisija teikia tiesioginio valdymo atveju.

Siekdamos bendradarbiauti, Komisija ir Jungtinės Tautos sudarė Finansinį ir administracinį pagrindų susitarimą. Pagal Bendrąjį susitarimą dėl išlaidų tikrinimo įgaliojimų taikymo apribojamos imtys, kurias tikrintojai gali atrinkti, kad patikrintų operacijos, kurią JT agentūra valdė naudodama ES lėšas, tinkamumą finansuoti⁴². Imtys negali viršyti 40 operacijų iš agentūros pirminio operacijų sąrašo ir 20 % išlaidų, apie kurias pranešta. Jei į sąrašą įtrauktos operacijos su įgyvendinančiais partneriais, kuriems reikalinga žemesnio lygmens atranka, ne daugiau kaip penkiems į imtį įtrauktoms operacijoms gali būti atrinkta ne daugiau kaip 20 papildomų punktų. Galiausiai išlaidų tikrintojams neleidžiama saugoti jų patikrintų patvirtinamųjų dokumentų kopijų.

Komisijos leidimus suteikiantys pareigūnai ištaiso su reikalavimų neatitinkančiomis išlaidomis susijusius trūkumus, susigrąžindami lėšas arba sumažindami vėlesnius mokėjimus. Komisija susigrąžintas lėšas laiko asignuotosiomis pajamomis.

---

⁴¹ 1 ramstis, susijęs su vidaus kontrole, taip pat apima klaidų, sukčiavimo ir pažeidimų prevenciją, nustatymą ir ištaisymą.

⁴² 2020 m. kovo mėn. Bendrasis susitarimas dėl JT organizacijų, kurios yra vienos iš ES, JT-FAFA pasirašiusių šalių, įgyvendinamų operacijų išlaidų tikrinimo įgaliojimų taikymo.

Leidimus suteikiantys pareigūnai yra atsakingi už gautinų sumų sąmatų rengimą, susigrąžintinų sumų nustatymą, jų registravimą ABAC ir vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti bei debetinių dokumentų išdavimą. Prieš užbaigiant patvirtinimo procesą sistemoje ABAC, Komisijos apskaitos pareigūnas patikrina vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti, siekdamas užtikrinti, kad būtų įvykdyti visi būtini reikalavimai ir kad būtų imtasi veiksmų, būtinų užtikrinti veiksmingą susigrąžinimo procedūrą.

Jei skolininkas negrąžina skolos iki debetiniame dokumente nurodyto termino, vykdomasis raštas sumoms susigrąžinti perduodamas BUDG GD skolų susigrąžinimo (išieškojimo) grupei. Jei skolininkas vis dar negrąžina skolos po to, kai jam buvo išsiųstas priminimas ir oficialus pranešimas, ir nėra galimybės atlikti išskaitymo ar tarpuskaitos naudojant banko garantiją, apskaitos pareigūnas prašo leidimus suteikiančio pareigūno pradėti priverstinį išieškojimą. Leidimus suteikiantis pareigūnas tai daro nusiųsdamas Komisijos Teisės tarnybai prašymą ir patvirtinamuosius dokumentus. Tai gali būti atliekama pasinaudojant skolininko turtu: priimant Komisijos sprendimą (SESV 299 straipsnis) arba vykdant teismo procesą.

Leidimus suteikiantys pareigūnai gali atsisakyti skolų šiais atvejais⁴³:

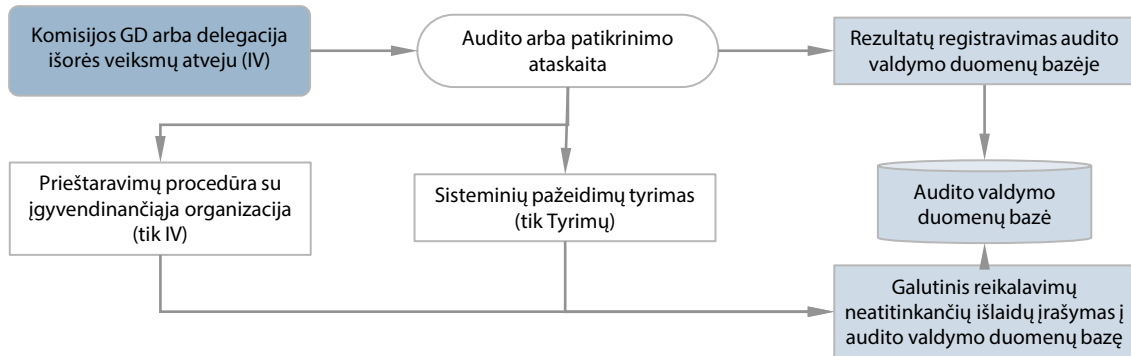
- a) kai numatomos susigrąžinimo sąnaudos viršytų susigrąžintiną sumą ir atsisakymas nepakenktų ES įvaizdžiui;
- b) kai gautina suma negali būti susigrąžinta dėl jos senumo, vėlavimo išsiųsti debetinį dokumentą arba skolininko nemokumo;
- c) kai susigrąžinimas prieštarauja proporcingumo principui.

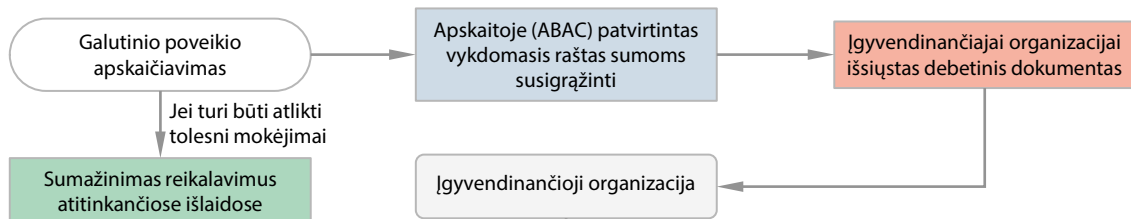
⁴³ Finansinio reglamento 101 straipsnio 2 dalis.

II priedas. Europos Komisijos reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymo ir taisomųjų priemonių taikymo sistemos pagal tiesioginį ir netiesioginį valdymą

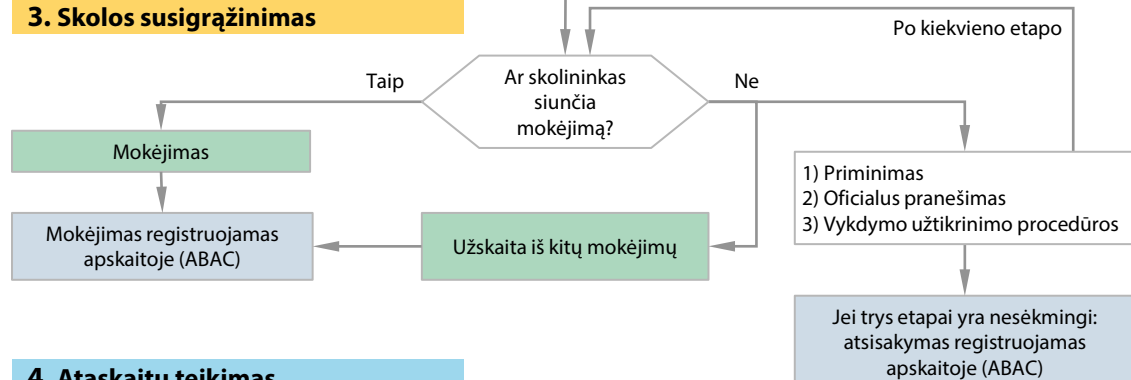
1. Reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymas

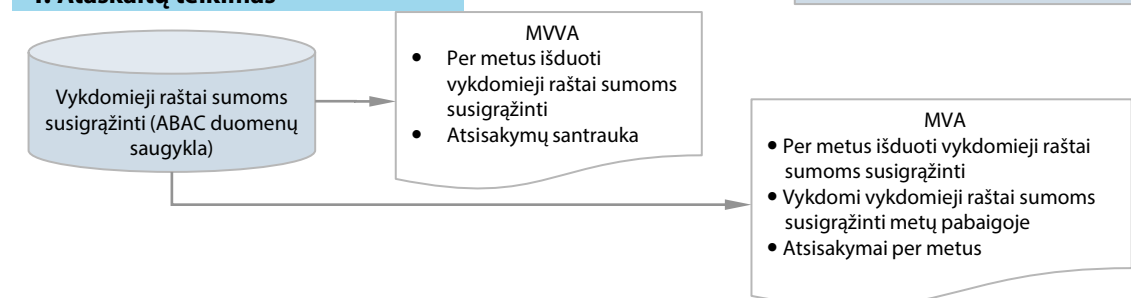
2. Su reikalavimų neatitinkančiomis išlaidomis susijusių trūkumų ištaisymas

3. Skolos susigrąžinimas

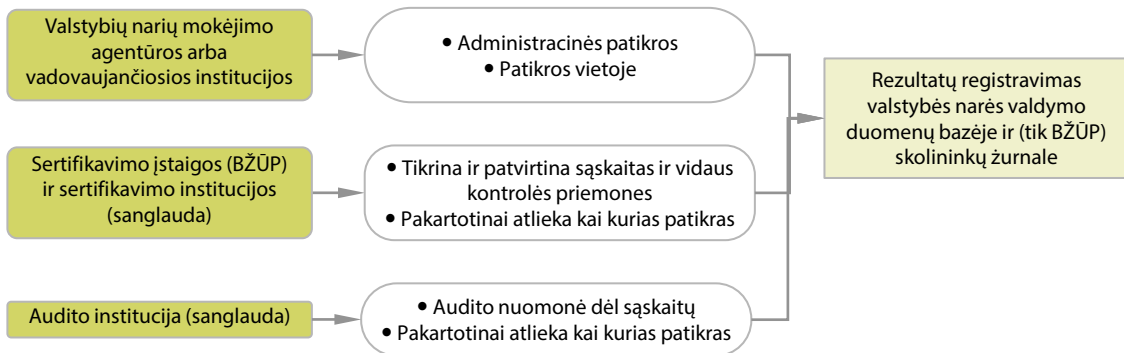
4. Ataskaitų teikimas

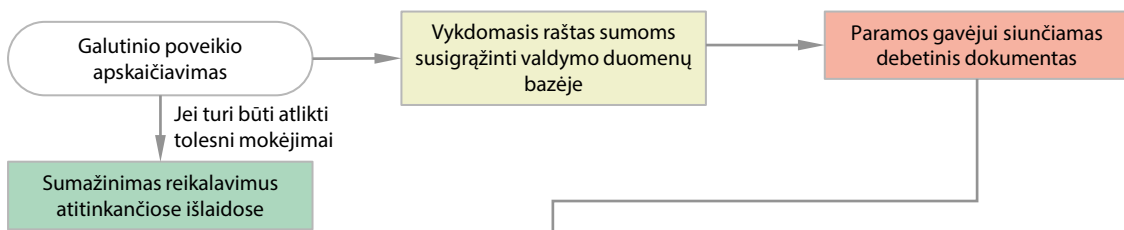
Šaltinis: Audito Rūmai.

III priedas. Valstybių narių reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymo ir taisomųjų priemonių taikymo sistemos pagal pasidalijamąjį valdymą

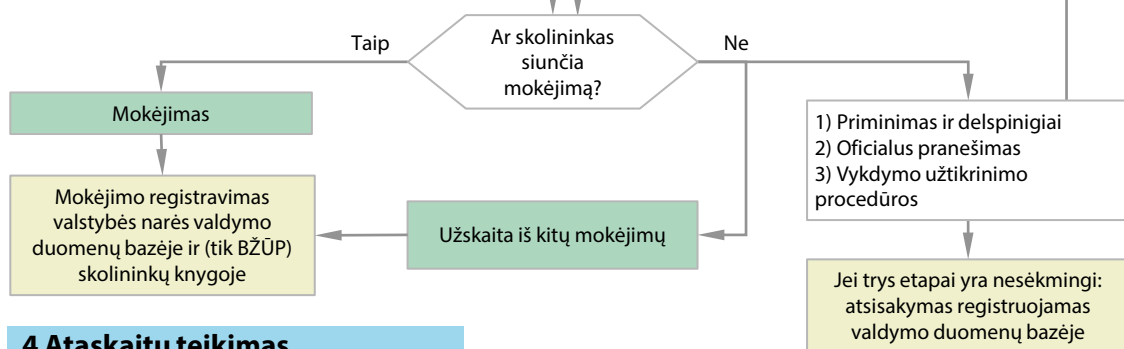
1. Reikalavimų neatitinkančių išlaidų nustatymas

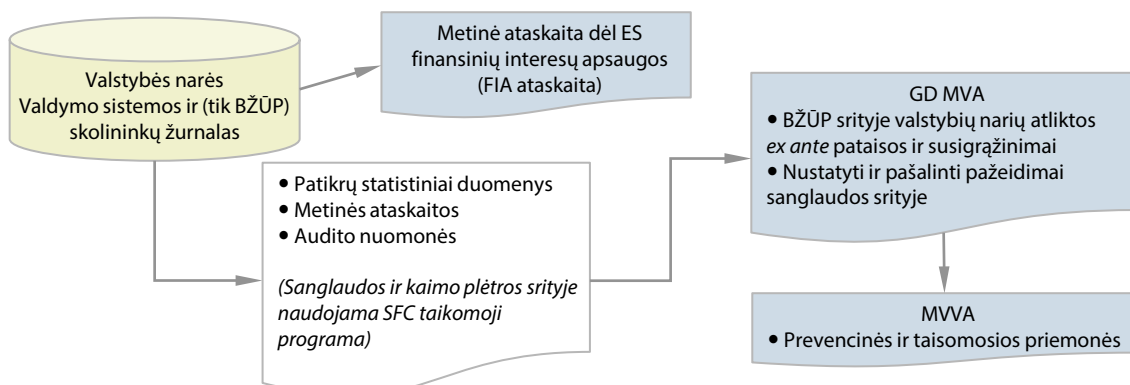
2. Su reikalavimų neatitinkančiomis išlaidomis susijusių trūkumų ištaisymas

3. Skolos susigrąžinimas

4 Ataskaitų teikimas

Šaltinis: Audito Rūmai.

IV priedas. Atrinktų Komisijos generalinių direktoratų reikalavimų neatitinkančių išlaidų susigrąžinimo lygiai

AGRI GD (tik EŽŪGF)		Susigrąžinimo lygis iki pabaigos								
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vykdomojo rašto sumoms susigrąžinti išdavimo metai	2014	14 %	28 %	32 %	33 %	34 %	38 %	39 %	39 %	47 %
	2015		45 %	61 %	64 %	67 %	72 %	73 %	77 %	81 %
	2016			39 %	38 %	41 %	45 %	46 %	47 %	48 %
	2017				21 %	32 %	35 %	36 %	38 %	40 %
	2018					50 %	60 %	66 %	69 %	70 %
	2019						26 %	35 %	38 %	43 %
	2020							37 %	49 %	54 %
	2021								27 %	56 %
	2022									39 %

RTD GD		Susigrąžinimo lygis iki pabaigos								
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vykdomojo rašto sumoms susigrąžinti išdavimo metai	2014	54 %	88 %	91 %	92 %	93 %	93 %	93 %	93 %	93 %
	2015		65 %	87 %	93 %	93 %	93 %	93 %	93 %	94 %
	2016			71 %	96 %	97 %	97 %	97 %	98 %	98 %
	2017				50 %	78 %	80 %	80 %	80 %	80 %
	2018					79 %	96 %	96 %	96 %	96 %
	2019						70 %	91 %	93 %	96 %
	2020							77 %	81 %	82 %
	2021								49 %	51 %
	2022									79 %

CNECT GD		Susigrąžinimo lygis iki pabaigos								
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vykdomojo rašto sumoms susigrąžinti išdavimo metai	2014	44 %	72 %	76 %	78 %	78 %	78 %	78 %	78 %	78 %
	2015		64 %	86 %	86 %	88 %	88 %	88 %	88 %	88 %
	2016			41 %	58 %	68 %	68 %	68 %	68 %	68 %
	2017				58 %	67 %	91 %	91 %	91 %	92 %
	2018					65 %	86 %	87 %	87 %	87 %
	2019						79 %	83 %	83 %	83 %
	2020							72 %	82 %	82 %
	2021								38 %	49 %
	2022									72 %

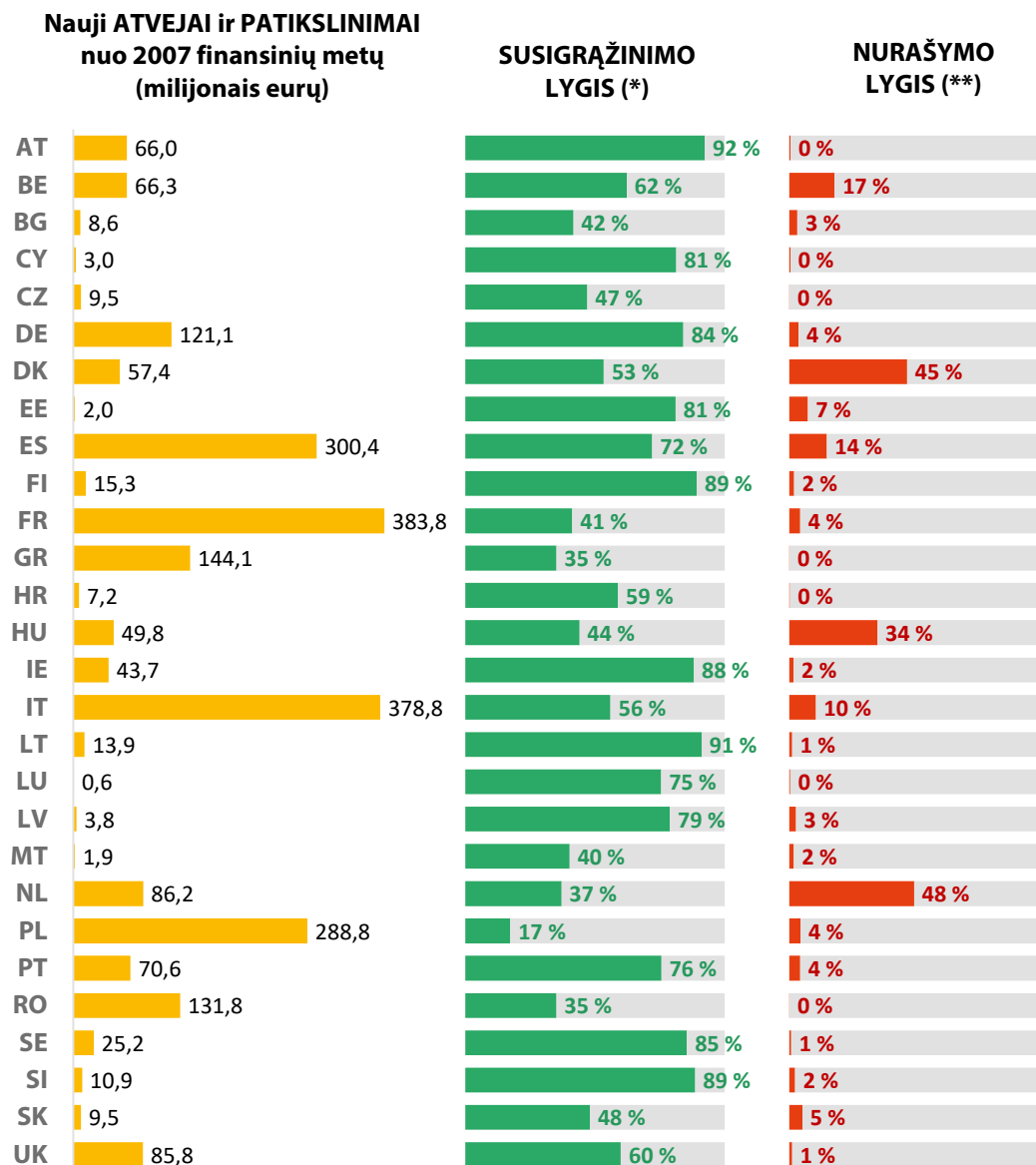
NEAR GD		Susigrąžinimo lygis iki pabaigos								
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vykdomojo rašto sumoms susigrąžinti išdavimo metai	2014	52 %	79 %	96 %	96 %	96 %	96 %	96 %	97 %	97 %
	2015		65 %	74 %	75 %	78 %	78 %	78 %	78 %	78 %
	2016			70 %	84 %	84 %	85 %	85 %	85 %	87 %
	2017				78 %	83 %	84 %	84 %	84 %	84 %
	2018					68 %	75 %	75 %	75 %	75 %
	2019						61 %	68 %	74 %	74 %
	2020							39 %	61 %	66 %
	2021								82 %	96 %
	2022									59 %

INTPA GD		Susigrąžinimo lygis iki pabaigos								
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vykdomojo rašto sumoms susigrąžinti išdavimo metai	2014	36 %	50 %	54 %	58 %	59 %	59 %	59 %	61 %	61 %
	2015		61 %	84 %	84 %	84 %	86 %	86 %	86 %	87 %
	2016			53 %	68 %	71 %	71 %	71 %	74 %	74 %
	2017				73 %	86 %	89 %	89 %	89 %	91 %
	2018					42 %	50 %	59 %	59 %	59 %
	2019						65 %	83 %	84 %	93 %
	2020							54 %	71 %	76 %
	2021								57 %	81 %
	2022									60 %

Pastaba: susigrąžinimo lygiuose neatsižvelgiama į sumas, kurios yra išskaičiuotos iš išmokų paramos gavėjui tais pačiais EŽŪGF arba tiesioginio ir netiesioginio valdymo projektų paraiškų teikimo metais.

Šaltinis: Lentelė. EŽŪGF atveju, 2022 m. metinė veiklos ataskaita, „Žemės ūkis ir kaimo plėtra“, priedai, 7–5.4–1 priedas, p. 238, ir Audito Rūmai, remiantis ABAC.

V priedas. Europos žemės ūkio garantijų fondo susigrąžinimai iš paramos gavėjų nuo 2007 m. nustatytais atvejais

(*) SUSIGRĄŽINIMO LYGIS = SUSIGRĄŽINIMAI / (ATVEJAI ir PATIKSLINIMAI)

(**) NURAŠYMO LYGIS = NURAŠYMAI / (ATVEJAI IR PATIKSLINIMAI)

Šaltinis: Lentelė. EŽŪGF atveju, 2022 m. metinė veiklos ataskaita, „Žemės ūkis ir kaimo plėtra“, priedai, 7–5.4–1 priedas, p. 238–239.

Santrumpos

AGRI GD: Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas

BAT: Bendroji audito tarnyba

BUDG GD: Biudžeto generalinis direktoratas

BŽŪP: bendra žemės ūkio politika

CONNECT GD: Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinis direktoratas

DAC: Bendras EMPL GD ir AGRI GD sanglaudos srities audito direktoratas

EMPL GD: Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas

FAFA: Finansinis ir administracinis pagrindų susitarimas

IMS: Pažeidimų valdymo sistema

INTPA GD: Tarptautinės partnerystės generalinis direktoratas

MARE GD: Jūrų reikalų ir žuvininkystės generalinis direktoratas

MVA: metinė veiklos ataskaita

MVVA: metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita

NEAR GD: Kaimynystės politikos ir plėtros derybų generalinis direktoratas

OLAF: Europos kovos su sukčiavimu tarnyba

REGIO GD: Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas

RTD GD: Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas

Terminų žodynelis

ABAC: Elektroninė Komisijos sistema, skirta jos biudžeto ir apskaitos operacijoms valdyti.

Finansinis ir administracinis pagrindų susitarimas: Komisijos ir JT susitarimas, kuriuo reglamentuojamas jų bendradarbiavimas siekiant Tūkstantmečio vystymosi tikslų.

Metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita: kasmet Komisijos rengiama ES biudžeto valdymo ir pasiektų rezultatų ataskaita, kurioje apibendrinama jos generalinių direktoratų ir vykdomųjų įstaigų metinėse veiklos ataskaitose pateikta informacija.

Metinė veiklos ataskaita: ataskaita, kurią rengia kiekvienas Komisijos generalinis direktoratas, ES institucija ir įstaiga ir kurioje nurodoma, kaip jie vykdė savo veiklą siekdami savo tikslų ir kaip panaudojo savo finansinius ir žmogiškuosius išteklius.

Netiesioginis valdymas: ES biudžeto vykdymo metodas, kai Komisija paveda vykdymo užduotis kitiems subjektams (pavyzdžiui, ES nepriklausančioms šalims ir tarptautinėms organizacijoms).

Pasidalijamasis valdymas: ES biudžeto lėšų panaudojimo metodas, kai, priešingai nei tiesioginio valdymo atveju, Komisija užduočių vykdymą perduoda valstybėms narėms, išlaikydama galutinę atsakomybę.

Pažeidimų valdymo sistema: taikomoji programa, kuria valstybės narės naudojasi, kad praneštų OLAF apie pažeidimus, įskaitant įtariamą sukčiavimą.

Prieštaravimų procedūra: procedūra, kurios metu auditorius ir (arba) Komisija su audituojamu subjektu aptaria savo kontrolės patikrų rezultatus, siekiant užtikrinti, kad jie būtų tinkamai pagrįsti.

Sanglauda: ES politika, kurios tikslas – mažinti regionų ir valstybių narių ekonominius ir socialinius skirtumus, skatinant darbo vietų kūrimą, verslo konkurencingumą, ekonomikos augimą, darnų vystymąsi ir tarpvalstybinį bei tarpregioninį bendradarbiavimą.

Tiesioginis valdymas: tik Komisijos vykdomas ES fondo ar programos valdymas, priešingai nei pasidalijamojo valdymo ar netiesioginio valdymo atveju.

Komisijos atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-07>

Chronologija

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-07>

Audito grupė

Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose pateikiami auditų, susijusių su ES politika ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatai. Audito užduotis Audito Rūmai atrenka ir parengia taip, kad jos turėtų kuo didesnę poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties riziką, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų nario Jano Gregoro vadovaujama V audito kolegija „ES finansavimas ir administravimas“. Auditui vadovavo Audito Rūmų narys Jorg Kristijan Petrovič, jam padėjo kabineto vadovas Martin Puc ir kabineto atašė Mirko Iaconisi, pagrindinė vadybininkė Judit Oroszki, užduoties vadovas Anthony Balbi, auditoriai Bruno Scheckenbach ir Ilias Nikolakopoulou. Grafinį dizainą parengti padėjo Jesús Nieto Muñoz, sekretoriato paslaugas teikė Valérie Tempez.

Iš kairės į dešinę: Mirko Iaconisi, Judit Oroszki, Jorg Kristijan Petrovič, Anthony Balbi, Martin Puc.

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2024 m.

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenciją](#). Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

4, 6 ir 7 diagramos – piktogramos: šios diagramos parengtos naudojant [Flaticon.com](#) išteklius. © Freepik Company S.L. Visos teisės saugomos.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

HTML	ISBN 978-92-849-2028-0	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/015152	QJ-AB-24-007-LT-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2073-0	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/186857	QJ-AB-24-007-LT-N

Vertinama, ar ES lėšų gavėjų patirtų reikalavimų neatitinkančių išlaidų valdymui ir stebėsenai skirtos Komisijos sistemos buvo veiksmingos apsaugant ES biudžetą ir atgrasant nuo būsimos neteisėtos veiklos. Pagal tiesioginio ir netiesioginio valdymo principą, Komisija užtikrina tikslų ir greitą reikalavimų neatitinkančių išlaidų registravimą, tačiau jų susigrąžinimas trunka per ilgai. Pagal pasidalijamojo valdymo principą, kai pagrindinė atsakomybė už reikalavimų neatitinkančių išlaidų registravimą ir susigrąžinimą tenka valstybėms narėms, susigrąžinimo lygiai paprastai yra žemi, tačiau tarp valstybių narių esama didelių skirtumų.

Rekomenduojame išnagrinėti sisteminius pažeidimus ir pagerinti išorės veiksmų audito planavimą. Žemės ūkio srityje Komisija turėtų įvertinti, ar reikia paskatų valstybėms narėms gerinti susigrąžinimo rodiklius. Be to, Komisija turėtų teikti išsamią informaciją apie nustatytas reikalavimų neatitinkančias išlaidas ir su jomis susijusių klaidų ištaisymą.

Audito Rūmų specialioji ataskaita parengta pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/contact
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors